

Nr. 4 — 1979. 6. årg. Nr. 6, -.
Utgitt av Norges Kommunistiske Studentforbund

HVA MÅ GJØRES

**Snur
Tron Øgrim
ryggen til
marxismen?
Stort intervju**

**Fremmedstudenter i Norge
— diskriminering
og rettsløshet**

6 sider

Jennys hjørne...

Vi vet ikke sikkert når den forsvant. Kanskje var det i fjor vinter. Eller i vår. Men den ble langsomt og på et vis umerkelig borte. Men vi fortsatte å gjøre de samme tingene som før.

Klistra plakater. Bar transparen-ter. Gikk på møter. Diskuterte strate-gi og taktikk. Solgte Klassekampen og stemte Rød Front.

Men vi var liksom ikke med. Fulgte vårt gamle skjema uten at det hadde noe innhold. Utover det å holde hjula i gang. — Var det sånn det skulle væ-re å slåss for et bedre samfunn?

Noe var blitt borte på veien mellom dagsordener og møteinnkallelser. Sangen. Og drømmen om sosialismen ...

Hva var det vi ville? Hva var det vi trudde på og argumenterte for? Da vi en gang i slutten av sekstiåra smalt med døra. Ropte så porselenet til mor klirra i fin-skapet: — nå har jeg blitt kommunist!

Vi la planer for ei ny tid. Bygde om alle kirkene til daghjem. Lot trikkene gå hvert tredje minutt. Inntok slottet og lagde bo-kollektiv. Plasserte Aspengren i blå overalls på Spiker-verket. Tok pengesekken fra Ar-beidsgiverforeninga og delte likelig mellom alle. Ingen skulle bestemme over andre. Gamle damer skulle få portvin til ettermiddagskaffen. Gra-tis! Ja, under sosialismen skulle det bli andre boller. Både for den ene og den andre.

Kan hende vi malte gudebiler. Kan hende vi siterte Den Lille Røde uten å tenke sjøl. Kan hende vi over senga tilogmed hang glansbilder. Av det heltemodige kinesiske folket. Som al-tid smilte med den største glede. Mens de pløyde åkrer og flytta fjell. Vi så litt på bildet før vi sovna og

tenkte at sånn skal det bli. Sånn er so-sialismen!!!

Kan hende vi var romantikere fulle av illusjoner. Men vi lærte etterhvert. At veien ikke går rett fram. At vinden kan snu.

Vi så på Albania. Vi så på Viet-nam. Knytta nevene i bukselomma. Svelga en ekkel klump i halsen. Ville ikke miste drømmen vår.

Men vi ble slitne. Mista gløden og pågangsmotet — for ei stund.

Vi hadde i alle fall Kina. Eller had-de vi det? Vi må være realistiske, kunne vi lese i Klassekampens spal-ter. Sosialismen har også to sider. I Kina og overalt. Sosialismen kan væ-re store lønnsforskjeller. Lange køer. Ulikhet mellom arbeidere og intellek-tuelle. Dårlig helsevesen. Økonomi-ske kriser. La oss trekke sosialismen ned på jorda!

Visst er det bra å analysere. Være

dialektisk og gjøre grundige undersø-kelser. Ikke minst om sosialismen.

Men vi vil ikke miste drømmen vår. Analysere den ned til hver minste detalj og til enhver tid beholde hue kaldt.

Vi vil ha lov til å grine. Når vi sitter svettende i ei badstu nede ved sjøen. Sammen med svenske kamerater etter ei uke med diskusjoner. Sang og vi-sjoner. Ha lov å grine når vi svømmer utover i bølgene for å fange månen. Som ser ned på en uforberdlig ro-mantiker. Som går inn igjen i den varme badstua med den rødglødende vedovnen. Hører sangen fra de an-dre. Sangen som gjør at vi fortsatt retter ryggen og ikke slipper taket. Sangen om ei anna tid. Da undert-rækkinga på jorda stanse, — og det skal bli like fint å jobbe som å danse

Jenny Jaeger

... Like fint å jobbe som å danse...

8 timers arbeid,
8 timers fritid,
8 timers søvn.

I DETTE NUMMER:

- Studenter fra den tredje verden er rettsløse! s.5
- Advokat Helge Lochner: Viktig med sterk opinion s.8
- Hva skjer med disiplinærlova? s.10
- Nederlag for rektorene s.11
- Student i okkupert Palestina: -Etterpå kom de og stengte universitetet s.12
- Historia om Bir Zeit s.14
- Norges Idrettshøgskole: Idyll med beiske undertonar ..s.15
- Snur Tron Øgrim ryggen til marxismen? Ny bok: Marxismen — vitenskap eller åpenbaringsreligion? s.18
- Oslo — billig? s.22
- Debatt: Rømme s.23
- Zapata om klasseforskjeller s.24
- Dårlig guide for jeger Elden s.25
- Debatt: Kina — kremmarsosialisme eller proletariats diktatur s.26
- Med NTH i Kina: En dag på universitetet i Shanghai s.28
- Hva mener vi? NKS om fagkritikk og forskning s.31
- Hålsning till Norges Kommunistiska Studentförbund s.34
- Krig. Dikt av Jon Sveinbjørn Jonsson s.35

HVA MÅ GJØRES utgis av Norges Kommunistiske Studentforbund. Utkommer med 6 nr. i året. Pris kr 6,-. Abonnementspris kr 30,- Støtteabonnement kr 50,- Adresse: Boks 2072 Grunerløkka, Oslo 5. Postgiro: 2.23.26.43. Ansvarlig utgiver: Jørn Magdahl, Sats og trykk: A/S Duplotrykk, Oslo.

Lar studenter seg undertrykke?

• **HVA ER NKS?** Et kommunistisk studentforbund og en gjeng studenter som propaganderer for AKP(m-l)s politikk på de høyere lærestedene. Punktum, finale?

• Ikke helt. For selvsagt tar vi opp mange av de samme sakene som AKP jobber med — deler AKPs syn gjør vi også: Vi er mot imperialismen, både den som bomba Vietnam sønder og sammen på 60-tallet og den som kontrollerer Vietnam i dag. Vi støtter arbeidsfolks krav, og også deres «ulovlige» streiker. Vi ønsker sosialisme. Og vi tror at Sovjets forsøk på å ta over USA's rolle fra 50- og 60-åra vil føre til verdenskrig. Blant annet.

• Men ikke bare det. Vi er studenter — vi har også våre egne saker å ta opp. Vi i NKS ser det som vår plikt å kjempe mot all den undertrykkinga studenter blir utsatt for: Vi er for å bedre studentenes økonomi, forsvare de demokratiske rettighetene, mot rasjonalisering av utdanninga, mot den særegne undertrykkinga av kvinnelige studenter, for teoretisk kamp mot det borgerlige innholdet i faga, mot borgerlig ideologi og for virkelig vitenskap. For å nevne noe.

Selv om det er viktig i seg selv å slåss for og kanskje vinne slike saker, har vi et videre siktemål. Vi veit at alle seire bare er midlertidige under kapitalismen. Derfor er målet vårt å bevisstgjøre studentene, lære dem å forstå hvem som er fienden og at et nytt samfunnssystem — det sosialistiske — er nødvendig.

I dette nummeret av **Hva Må Gjøres** har vi grepet fatt i NO-EN saker. Utenlandstudenter i Norge har lenge — altfor lenge — vært utsatt for horribel behandling: forskjellsbehandling og rasisme i ulike former og katastrofal mangel på rettssikkerhet. Altfor lenge har dette også vært en sak NKS ikke har tatt opp — endelig gjør vi det.

Og videre: Det er mange forskjeller på studentene og studentkampen ved Bir Zeit-universitetet i det okkuperte Palestina og Norges Idrettshøgskole i Oslo. Men det er også ett viktig fellestrekk: Studenter finner seg ikke i å bli undertrykt.

Studenter flest ønsker å slåss mot urettferdighet og undertrykking, men de trenger et effektivt våpen for å kunne gjøre det: en organisasjon som består av mange studenter som ønsker det samme. I all beskjedenhet: NKS er en slik gjeng av studenter — og det KAN bli et slikt våpen, hvis mange av dere som leser dette, blir med.

Studenter fra den tredje verden er rettsløse!

Stedet er Kringsjå Studentby i utkanten av Oslo. Klokka er like før sju en onsdag kveld da vi ringer på hos Khalid Salimi. Vi har avtalt å snakke med han om de problemene fremmedstudenter møter i Norge. Foruten å være sosialantropologistudent på fjerde året, er han generalsekretær i arbeidsutvalget til Foreign Students Association — FSA.

Når vi kommer inn, viser det seg at også S.A. Krishnan er til stede. Han har vært formann i FSA siden 1977 og kjenner godt til organisasjonen og dens arbeid.

De som fulgte med i avisene på forsommeren kan ikke ha unngått å legge merke til navnet Shajahan Kahn. De bolde herrer i Fremmedpolitiet og Oslo byrett så seg i stand til å overprøve Universitetets rett til å bestemme hvem som må regnes for student.

De fant det for godt å slå fast at det ikke var sannsynliggjort at Kahn var student, enda han var immatrikulert i Oslo. Dermed nekta de han like så godt innreisetillatelse.

Ikke minst på grunn av press fra ulike studentorganisasjoner blei saken hans ført fram til seier, men vi satt igjen etterpå med en følelse at Kahn-saken bare var toppen på isfjellet. Et isfjell som NKS dessverre har hakka altfor lite i. Vi har diltet etter i spørsmålet om fremmedstudenter altfor lenge. Det er det på tide å rette på!

Etter at fotografen har tatt med seg Salimi og Krishnan ut på verandaen for å benytte de siste strålene av dagslys, setter vi oss godt til rette med en kopp te og spør om hva som er den viktigste oppgava til FSA i dag?

Vi blir fortalt at den gangen regjeringen innførte innvandringsstoppen i 1975 blei studenter unntatt fra bestemmelsene.

I paragraf 2c heter det: «Innvandringsstoppen skal ikke gjelde: ... c) utenlandske studenter og elever ved norske undervisningsinstitusjoner ...»

Likevel er spørsmål om visum det største problemet FSA står overfor i dag. Fremmedpolitiet nekter mengder av studenter fra den tredje verden å reise inn i landet. Av pakistanske studenter som søker seg til Norge er det bare fire av fem som slipper gjennom. Fremmedpolitiets stående frase er at *det ikke er sannsynliggjort* at vedkommende innvandrer kommer for å studere.

Omvendt bevisbyrde

Dette er i strid med vanlig norsk rettspraksis. Det er å innføre omvendt bevisbyrde. Ifølge praksis skulle det i så fall være Fremmedpolitiet som måtte framlegge bevis for at studenten ikke studerer, men derimot tar fast arbeid. Det burde ikke, framleis ifølge norsk rettspraksis, være studentens plikt å bevise at han virkelig kommer til å studere. Det er da også umulig for ham så lenge han ikke kommer inn i landet. Så viselig har myndighetene innrettet seg.

På andre måter er også fremmedstudentene rettsløse, fortsetter Krishnan. De samme institusjoner som trygger norske statsborgere trygger ikke oss bestandig. For eksempel når en innvandrersak blir

prøvet for retten, kan vi ikke sjøl møte for å forsvare oss, så lenge vi ikke har adgang til riket. Vi må altså møte med stedfortreder. Ville nordmenn ha funnet seg i slik behandling? undrer Krishnan.

Kahn-saken er ganske kjent. Kan dere fortelle om andre som møter problemer når de skal inn i Norge?

Vi har nylig hatt en sak med ei pakistansk jente. Hun har noe tilsvarende cand. mag. utdanning fra hjemlandet.

Først tok det tre måneder før hun i det hele tatt fikk tilsendt søknadspapirer til Universitetet i Oslo. Det var vi som til slutt måtte gå ned og hente papirene og sende dem til henne. På den måten gikk altså ett semester.

Søknaden var så under behandling i ett semester, før hun ble godtatt som student. Så tok det enda ett semester før hun fikk ordnet med innreisestillatelse. Det vil si hele tre semester før hun kunne sette beina på norsk jord.

Til denne tida må man så legge de to semesterene som må til for å lære språket i et nytt land. Det vil altså si 2½ år før hun kunne begynne på videreutdanningen sin.

Faglige kvalifikasjoner

En annen ting som er diskriminerende er den måten Universitetet vurderer de faglige kvalifikasjonene man har fra hjemlandet. For ikke så lang tid sia var det en som var lærer i filosofi fra Universitetet i Bombay som fikk beskjed om å begynne på forberedende prøver i filosofi. Det tok

henne ett og et halvt år å endre på dette.

I det hele tatt er systemet svært komplisert og diskriminerende, og det er først og fremst studenter fra den tredje verden som støter på motstand.

Flere studieplasser i Norge til tredje verden-studenter

— **Hva må gjøres for å bedre situasjonen?**

— Vi mener at flere studieplasser må åpnes for studenter fra den tredje verden; først og fremst i de disiplinene som gir utdanning til yrker som er dårlig dekket i de landa det dreier seg om. Det er for eksempel flere land i verden som trenger kvalifiserte leger.

Norge har så mange studenter i utlandet at det burde være en selvfølge å ta imot flere studenter her til lands. Det hadde og vært en glimrende anledning til å vise solidaritet med de kjempende frigjøringsbevegelsene verden over. Man kunne gi kadrer i frigjøringsbevegelsene utdanning som var nyttig i kampen mot urettferdigheten.

Aktivister

— **Over til noe annet. Hvor mange aktive er det i foreninga deres — FSA?**

— I Oslo er vi mellom 150 og 200 aktivister. Vi syns det er for få og trenger flere.

Over til høyre:
Khalid Salimi

Til venstre:
S.A. Krishnan

En av årsakene til at vi er såpass få er de enorme vanskelighetene du møter-som ny utenlandstudent. Daglig må du møte politi, byråkrati, språkvansker og du må få tid til egne studier. Mange har hodet så fullt med egne problemer at de syns det er vanskelig å sette av tid til organisert arbeid.

— **Hva blir den viktigste oppgaven til FSA i tida som kommer?**

— Vårt største problem er som sagt alle de som søker seg hit og ikke kommer inn i landet. Kahn-saka endte til slutt bra, men det er ikke skapt presedens i liknen-

de tilfeller. Det er vårt mål at det blir det.

— **Hva slags framstøt har dere gjort til nå?**

— Venstres representant Hans Hammond Rossbach etterlyste i en interpellasjon i Stortinget, på vår oppfordring, en mer liberal og lik praksis overfor utdanningssøkende fra utlandet. Foreløpig er det ikke gitt noe svar på denne interpellasjonen. Men hele sakskomplekset skal opp i Stortinget til høsten. Det blir i samband med en innstilling fra Rådet for Innvandringspørsmål. Den kommer til å ta opp hele bredden i innvandringspør-

målet.

— **Får dere støtte fra studentorganisasjonene?**

— Det er flere norske studentorganisasjoner som har støttet et opprop som krever lik og riktig behandling av studenter som søker visum.

Pressgrupper

— **Hva kan norske organisasjoner gjøre?**

— Dere kan fungere som pressgruppe overfor myndighetene.

Spørsmålet om utenlandske studenter i Norge er isolert slik at få kjenner til hva som virkelig skjer. Dere kan gjøre forholdene kjent for medlemmene deres og gjennom publikasjonene dere rår over.

— **Har sånn støtte mangla?**

— Den har ikke mangla — vi kan heller si at den har blitt utsatt.

— **Andre ting vi kan gjøre som kan bedre situasjonen for dere?**

— Kulturell utveksling mellom norske og utenlandske studenter har vært mangelfull. Ved forskjellige arrangementer er det bestandig FSA som tar initiativ til å invitere mordermenn. Det er sjelden at det skjer den andre veien.

Polert diskriminering

— Til slutt. Hvordan opplever dere miljøet på de høyere lærerstedene? Skiller det seg ut fra resten av samfunnet?

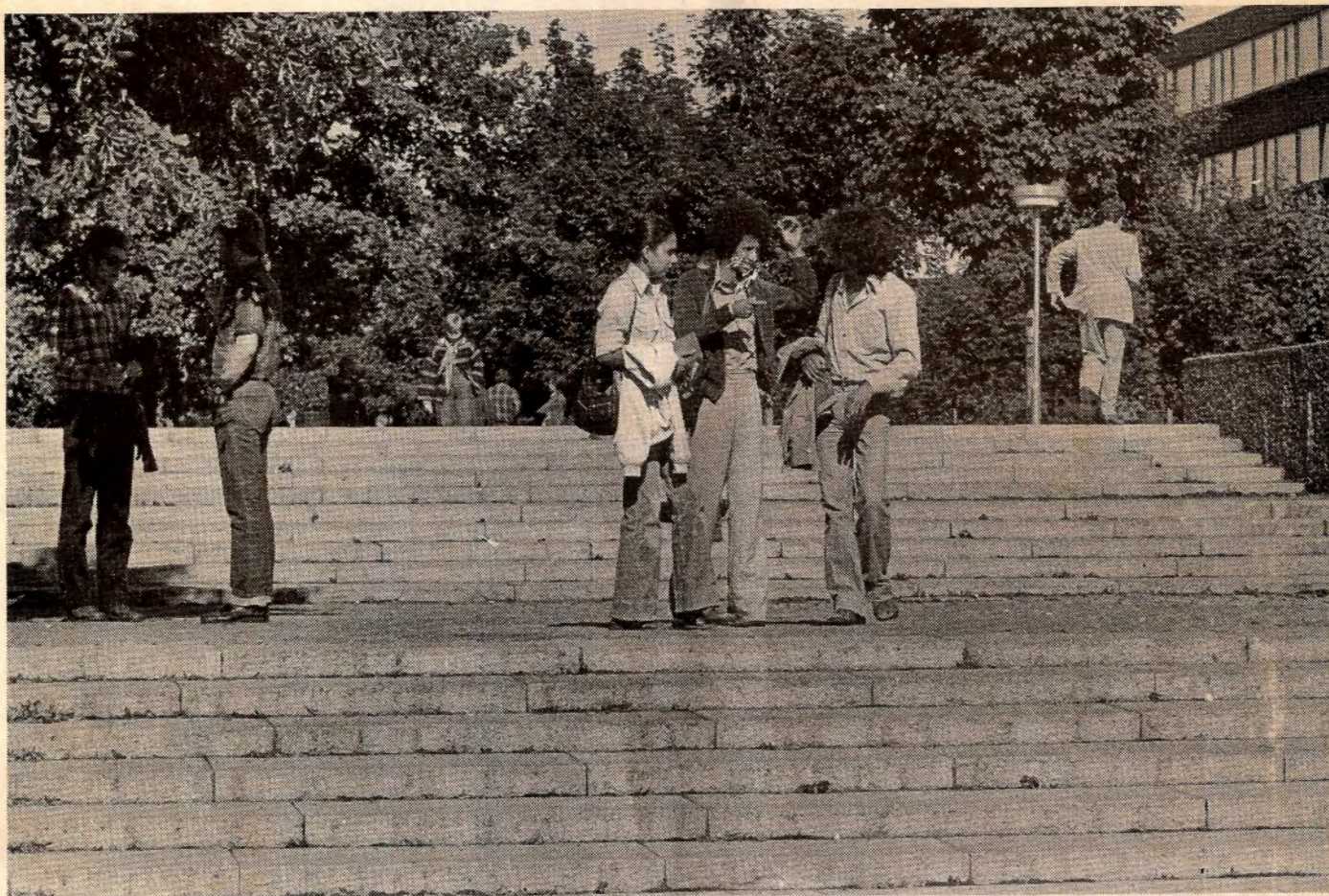
— En del av de samme diskrimineringene holdningene eksisterer. De er bare mer polerte. Det er ingen på Blindern som kaller deg «jævla pakkis» hvis de tror at vi tar jobben fra dem. Det får andre former. På Matematisk Naturvitenskaplig Institutt i Oslo heter det for eksempel i reglements form at ingen utlending kan bli tilsatt i stillinger over lektors nivå.

Foreign Students Association

FSA— Foreign Students Association — er organisasjonen til utenlandstudentene i Norge. FSA blei danna samme år som innvandringsstoppen blei satt i verk — i 1975. Organisasjonen er bygd opp som en fortsettelse av det gamle ISA — International Students Association. ISA bar preg av å være en eliteorganisasjon. I motsetning til FSA hadde ISA individuelt medlemskap. Ifølge statuttene til FSA er alle utenlandstudenter medlem i foreninga.

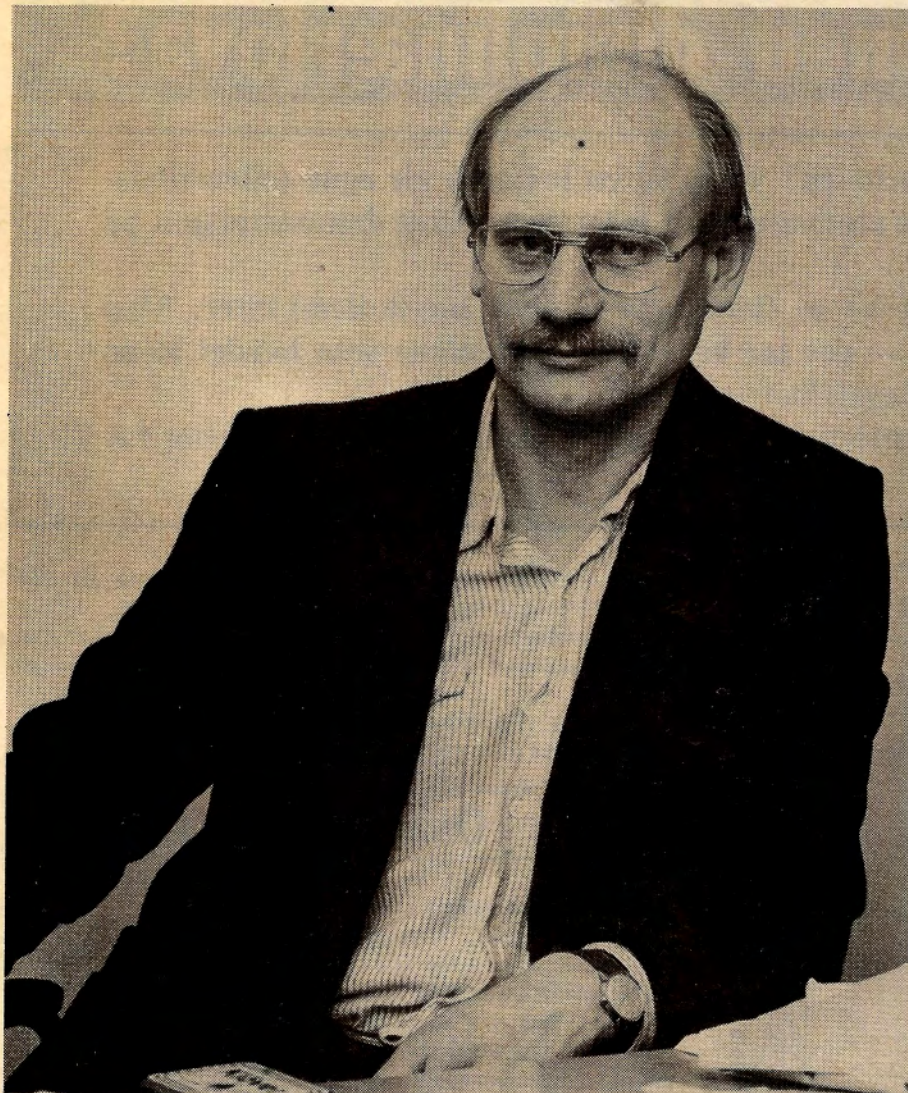
Det vil si at foreninga i dag har 1700 medlemmer. Av disse bor 1100 i Oslo. Av dem som studerer i Oslo kommer igjen 750 fra USA/Europa, 250 fra Asia og 100 fra Afrika.

Advokat Helge Lochner:

Viktig med sterk opinion

Innvandringsstoppen blir praktisert strengere og strengere. I det siste halvåret har vi sett en del tilfeller der studenter, som har fått plass ved Universitetet er blitt forsøkt utvist av landet. Dette er blitt begrunnet med at Fremmedpolitiet «finner grunn til å anta at de i realiteten er arbeidssøkende».

Studenter fra 3. verden er mest utsatt for diskriminering, sier advokat Helge Lochner fra kontoret for Fri Rettshjelp.

Den mest kjente av disse sakene er saken om Shajahan Kahn fra Bangla Desh. Dagen før han skulle opp til obligatorisk eksamen i norsk, vedtok Justisdepartementet, Statens Utlendingskontor og fremmedpolitiet at han skulle sendes ut av landet.

Opinion

— Akkurat denne saken er egentlig et utmerket eksempel på hvor viktig det er å danne en opinion mot slike utvisninger, sier advokat Helge Lochner ved kontoret for Fri Rettshjelp i Oslo. Etter at alle ankesmuligheter innen forvaltningen var prøvd, gikk saken til retten. Her ble først spørsmålet om Kahn skulle få tillatelse til å bli i landet under rettssaken tatt opp.

Oslo byrett vedtok at Kahns anke ikke skulle få oppsettende virkning. Rent juridisk var det derfor adgang til å sende ham ut av landet før det saken egentlig gjaldt, hans rett til å studere videre, overhodet var prøvd for retten.

Men etter at både studentorganisasjonene og universitetet hadde øvd et sterkt press på Justisdepartementet, fikk Kahn likevel adgang til å bli.

Alder

Politiets begrunnelse for ikke å ta Kahns studieplaner alvorlig, var blant annet at han hadde arbeidet tidligere, at han var gift, og at han hadde den høye alder av 33 år. Dette mente politiet var nok til å anta at han ville søke arbeid.

— Prinsipielt mener jeg det er fullstendig galt at politiet skal ha adgang til å «anta» på denne måten, sier Lochner. Det bør være universitetet som bestemmer om studentene virkelig studerer eller ei. Politiet vet ikke nok om de forskjellige studieretninger til å ta noen avgjørelse her. Er man opptatt ved Universitetet, har fått studielån eller forsørger seg på annen måte, og har fått et sted å bo, oppfyller man kravene til å få oppholdstillatelse — og bør få det.

Da må det være opp til politiet å bevise at personen er arbeidssøkende, den praksisen som nå er etablert med omvendt bevisbyrde er lite betryggende.

3. verden

Jeg mener også at den virker diskriminerende på studenter fra den tredje verden, det er alltid for dem dette problemet oppstår. Jeg har i alle fall aldri hørt om at noen fra Europa eller USA er blitt nektet oppholdstillatelse på et slikt grunnlag.

— Hvordan synes du begrunnelsen for avslagene er?

— Kvantitativt er de jo «bra», politiet skriver mye i sine begrunnelser, de anfører en rekke argumenter, men kvalitativt er de ikke holdbare.

— Hvordan er det med adgangen til å anke Fremmedpolitiets avgjørelse?

— Eneste ankeadgang er Statens Utlendingskontor, som i stor utstrekning fungerer som et sandpåstrøingsorgan for politiet. Inntil klagen er behandlet av SU har du anledning til å oppholde deg i landet. Men om du da vil føre saken videre og få den prøvd for domstolene, kan du risikere å måtte reise ut av landet mens du venter på avgjørelsen.

Bør styrkes

I dag har man ikke automatisk rett til å få saken prøvd for Justisdepartementet. Dette burde det etter min mening bli adgang til, det ville virke noe mer betryggende for rettssikkerheten. Men hele apparatet fra bunn til topp er overbelastet, og en blir alltid møtt med at alle har altfor mye å gjøre. Det er riktig nok, men det er Statens ansvar å få rettet på dette, å gi nok ressurser til denne sektoren til at man kan få en forsvarlig saksbehandling.

Hva skjer med disiplinærlova?

Hva skjer med disiplinærloven? Vil vi få en lov som gir egne universitetsdomstoler rett til å utvise studenter som lager en politisk demonstrasjon på lærestedet?

En slik lov ble krevd av et flertall av landets høyskolerektorer. Men departementet sier NEI — det tar hensyn til studentene som hevdet at en slik lov ville begrense ytringsfriheten deres.

Et udemokratisk lovforslag er stanset så langt. *Det* er en viktig seier for studentene.

Statssekretær Halvdan Skard:

Statssekretær Halvdan Skard bekrefter i en samtale med Hva Må Gjøres at rektormøtets forslag ligger i Kirke- og undervisningsdepartementet og at det er opp til dem å fremme det for Stortinget eller ikke.

— Jeg har blitt spurt om vårt forhold til ett av punktene i en lov som oppfattes å innskrenke ytringsfriheten for studentene, faren for å bli utvist hvis du for eksempel deltar i en politisk demonstrasjon, og til det har vi et veldig klart standpunkt — vi har sagt at den sittende politiske

ledelsen ikke kommer til å fremme noe lovforslag som vil begrense studentenes ytringsfrihet, sier Skard.

— Jeg synes det er helt sentralt å høre på grupper som mener at deres ytringsfrihet vil bli begrenset, det vil jeg ikke være med på.

På spørsmål om det kan være aktuelt å fremme loven i en annen form, svarer Skard at departementet ikke ser noen hast med det, de har andre arbeidsoppgaver som prioriteres foran. Hvis departementet skulle fremme noe, så måtte det være enten modernisering av det gjeldende lov-

verket, som er altfor gammel-dags i forhold til hva som er saksbehandling andre steder, eller rett og slett å avskaffe en slik lov.

— Jeg er personlig ikke overbevist om at vi trenger en

egen lov om fusk på universitetene, sier han.

Skard understreker at departementet ikke har tatt standpunkt til hvordan en eventuelt annen form på loven bør være.

Rektor i Oslo Bjarne Waaler:

Rektor ved Universitetet i Oslo, Bjarne Waaler, sier i en kommentar til Hva Må Gjøres at Universitetet ikke har fått noe svar fra departementet om hvordan det stiller seg til forslaget om en ny disiplinærlov. Han sier at han ikke kan ta stilling til hva som eventuelt vil komme til å skje fra Universitetets side før et slikt svar foreligger.

— Vi er jo spent på hva departementet vil svare — og skulle det være slik at hele lovforslaget blir avvist — da vil jeg spørre departementet hvordan det vil at dette feltet skal se ut, sier Waaler.

Han understreker for øvrig at det aldri har vært Universitetet i Oslo sin mening å utvise studenter fordi de deltar i politiske demonstrasjoner.

— Tvert imot beflittet vi oss på å formulere et utkast som ikke skulle få noen som helst begrensende virkning på studentenes ytringsfrihet, sier rektor Waaler.

NEDERLAG FOR REKTORENE

Ikke siden lånekasseaksjonene på begynnelsen av 70-tallet har noen studentpolitisk sak engasjert så mange studenter som kampen mot den såkalte disiplinærloven. Hovedslaget om denne sto i desember 77 da et felles rektormøte for universitetene ga sin innstilling til loven under full politibeiring. 40—50 politifolk mot 300 demonstrerende studenter som ønsket å forsvare sine demokratiske rettigheter.

Lovforslaget åpnet nemlig for forføyninger overfor studenter i situasjoner som også kunne omfatte politisk virksomhet. Overtredelsene skulle vurderes av egne domstoler som skulle opprettes ved lærestedene, og straffen kunne bli bortvisning for inntil to år. I Vest-Tyskland har liknende lover ført til utvisning

av flere hundre studenter, og til forbud av politiske demonstrasjoner og aksjoner.

Hva vil komme til å skje med loven? En bør neppe ta alle Skards forsikringer for god fisk. Skard sier da også at det er noen punkter ved lovforslaget en har stilt seg negativt til, og dessuten at en annen versjon av loven vil kunne være aktuell.

Det er like fullt klart at rektorene har lidd nederlag med sine ekstreme krav om lov, orden og disiplin. Rektor Waaler ved Universitetet i Oslo virket tydelig skuffet da vi ba om en kommentar til Skards uttalelser. Og selv om han påpekte at det var andre saker Universitetet var mer opptatt av, ga han ikke inntrykk av at rektorene ønsker å gi seg uten videre.

Det er klart at forsøkene på å innføre en disiplinærlov på de høyere lærestedene ikke er stanset en gang for alle. Men loven blir utsatt, og de hardeste kantene fjernes. Dette er en foreløpig, men viktig seier for den svære motstanden mot loven som fantes blant studentene, og som også statssekretær Skard begrunner departementets avvisning av lovforslaget med.

Av de politiske studentorganisasjonene var det bare DKSF, Den Konservative Studentforening, som støttet rektorenes lovforslag. DKSF mente til og med at lovforslaget innebar en «liberalisering» i forhold til gjeldende regler.

Zapata

Desember 1977: Beskyttet av en politistyrke på 20 mann slutter rektorene seg til disiplinærlova. 300 studenter demonstrerer utafor.

STUDENT I OKKUPERT

— Etterpå kom de og stengte universitetet

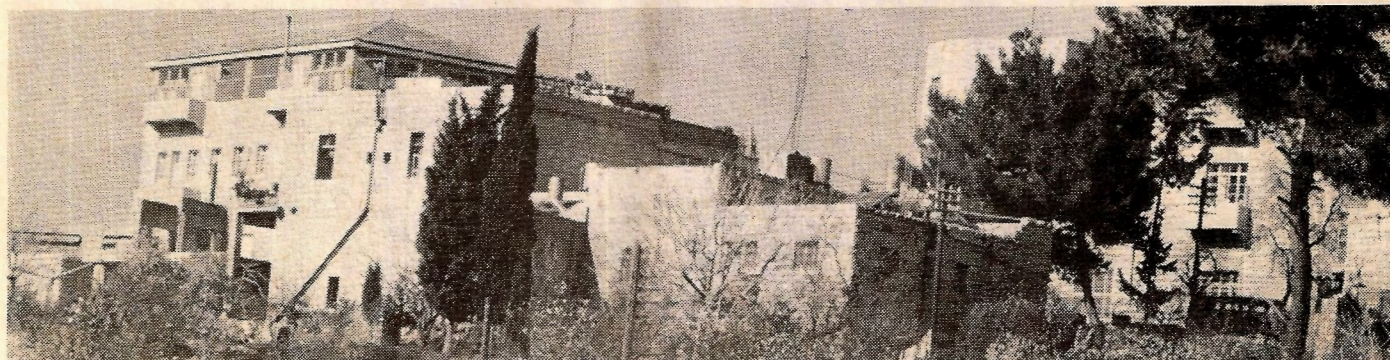
Vi er på den okkuperte Vestbredden, noen kilometer nord for Ramallah. Vi har tatt av fra hovedveien og kjører gjennom den palestinske landsbyen Jifra. Noen smågutter på et esel har pekt ut veien. Vi skal til universitetet i Bir Zeit. Kjent blant palestinere som senter for palestinske nasjonale holdninger og opposisjon mot okkupasjonen — og i israelske aviser som et Israel-fiendtlig urosenter.

For tre måneder siden ble en Bir Zeit-student skutt ned og såret av ekstreme sionister, etterpå kom de israelske militærmyndighetene og stengte universitetet ...

Den palestinske landsbyen Bir Zeit ligger som så mange andre landsbyer på toppen av en åsrygg. Rundt om vokser oliventrær i terrasser. Noen av dem har stått her i flere tusen år — de siste tolv årene under israelsk okkupasjon.

Universitetet er nylig åpnet igjen etter at de israelske militærmyndighetene stengte det 3. mai. Inne på universitetsområdet treffer vi Abdel Azzis, palestinere fra Nablus og økonomistudent. Han forteller hva som skjedde:

— Den fascistiske Gush Emunim-bevegelsen har opprettet en bosetting like utenfor landsbyen. Hvert år på den israelske «uavhengighetsdagen» 2. mai

Bir Zeit—Universitetet.

PALESTINA

demonstrerer de her på Vestbredden for å opprette nye sionistiske bosetninger. Slik prøver de å overta hver bit av landet vårt.

— Men samtidig demonstrerte vi for kravet om fulle nasjonale rettigheter. Gush Emunim-folkene må igjennom Bir Zeit for å komme til den sionistiske bosetningen. De kjørte gjennom landsbyen på en provoserende måte, og studentene prøvde å stanse dem. Da begynte de å skyte — først i lufta for å skremme oss. En av dem traff en student i brystet. Han ble brakt til sykehuset i Ramallah — hardt skadd.

Abdel Azzis forteller at militær-guvernøren straks tilkalte soldater. Studentene ble drevet inn på universitetet. Det ble innført portforbud for hele området.

— Så ble universitetet tømt, fortsetter Abdel Azzis, — vi ble sluppet ut puljevis — 100 studenter av gangen — med en halv times mellomrom. Vi ble tatt i avhør alle sammen, noen ble også fengslet og slapp ut først etter flere uker. Nå skal det reises rettssak mot 13 av studentene.

— Mens noen av studentene satt i fengselet, arrangerte vi andre demonstrasjon utenfor. Også nå ble det tilkalt soldater — og de gikk løs på oss med køller.

— Så ble det foretatt husundersøkelse på hele universitetet. På en sal fant de et kart med et palestinsk flagg på. Det ble revet ned — palestinske flagg er forbudt.

Det har vært flere sammenstøt på Vestbredden de siste månedene. Hva er egentlig bakgrunnen for den tilspissede situasjonen?

— Israel ønsker å følge opp planen for såkalt indre selvstyre for palestinerne på Vestbredden og i Gaza, svarer Abdel Azzis. Men vi palestinere motsetter oss denne planen på det sterkeste. Den er en bløff. Hvor er retten til uavhengighet og selvstendighet? Hvor er retten til en egen stat? Den prøver også å gå utenom PLO, vår eneste rettmessige representant. Men vi kan bare akseptere PLO — ingen andre.

— «Fredsavtalen» har bare krig å by palestinerne. Se hvordan israelerne dreper i Libanon! Det er i virkeligheten en krigsavtale, sier han.

— Studentene har alltid gått i spissen for å avsløre slike «fredsplaner», fortsetter Abdel Azzis. Vi reiser kravet om

fulle nasjonale rettigheter. Vi har arrangert demonstrasjoner, streiker og møter. Men den israelske okkupasjonsmakten prøver på alle måter å undertrykke opposisjonen. Da den såkalte fredsavtalen ble undertegnet, stengte de alle skoler og universitet på Vestbredden for å hindre aksjoner.

Vi blir ikke overrasket når Abdel Azzis

forteller at 30—40% av Bir Zeits 1100 studenter har sittet i fengsel og at mange av dem har vært utsatt for tortur av forskjellig slag.

T.L.

— Vi gir oss ikke, forsikrer studentene på Bir Zeit.

Representanter fra universitetet nektes å besøke den sårede studenten på sykehuset.

Historia om Bir Zeit

Bir Zeit-universitetet er et palestinsk universitet. Det ligger omkring 30 km nordøst for Jerusalem, på Vestbredden av Jordan-elva som ble okkupert av Israel i 1967. I dette tiåret har universitetet lidd sterkt under den militære okkupasjonen. Det har blitt nektet den mest grunnleggende akademiske frihet og har stadig vekk vært gjenstand for trakassering og voldsomme angrep fra den israelske okkupasjonsmakten.

Etter den israelske okkupasjonen av Vestbredden så den videregående skolen i Bir Zeit det som en viktig oppgave å etablere et arabisk universitet i Palestina. I 1972 var universitetet et faktum. Fagene det undervises i, er bl.a. arabisk,

engelsk, sosiologi, økonomi, matematikk og kjemi.

Nå ble det mulig for palestinsk ungdom å få høyere utdanning uten å måtte forlate Palestina. Dette rettet seg direkte mot Israels politikk som går ut på å tvinge palestinerne til å emigrere fra hjemlandet sitt.

Dessuten: Universitetet har bevisst sett det som sin oppgave å gi den palestinske ungdommen kunnskap om sitt hjemland og dets historie. Chaim Weizman, Israels forsvarsminister, har derfor kalt det en spydodd for Israel-fiendtlig aktivitet. Og det skulle behandles deretter:

For fire år siden ble universitetets president Dr. Hanna Na-

sir utvist og har siden vært tvunget til å leve i eksil. Det samme har skjedd med et medlem av universitetets styre.

I november i fjor ble atten studenter arrestert og utsatt for brutale forhør om sine politiske ideer. Minst sju av disse studentene ble skadet under «avhørene».

Militære checkpoints har blitt et vanlig trekk i området rundt universitetet. Studentene blir stanset på veien til og fra universitetet, lærebøker og notater blir sjekket og ofte ødelagt.

2. mai i år ble en student skutt i brystet av ekstreme sionister, og universitetet ble stengt av militærmyndighetene. Z.

A black and white photograph of two male runners in motion on a track. They are wearing dark athletic gear. The runner in the foreground is slightly ahead, with his right leg forward and arms pumping. The second runner is behind him, also in a running stride. The background is a blurred track and some distant structures.

Norges
Idrettshøgskole:

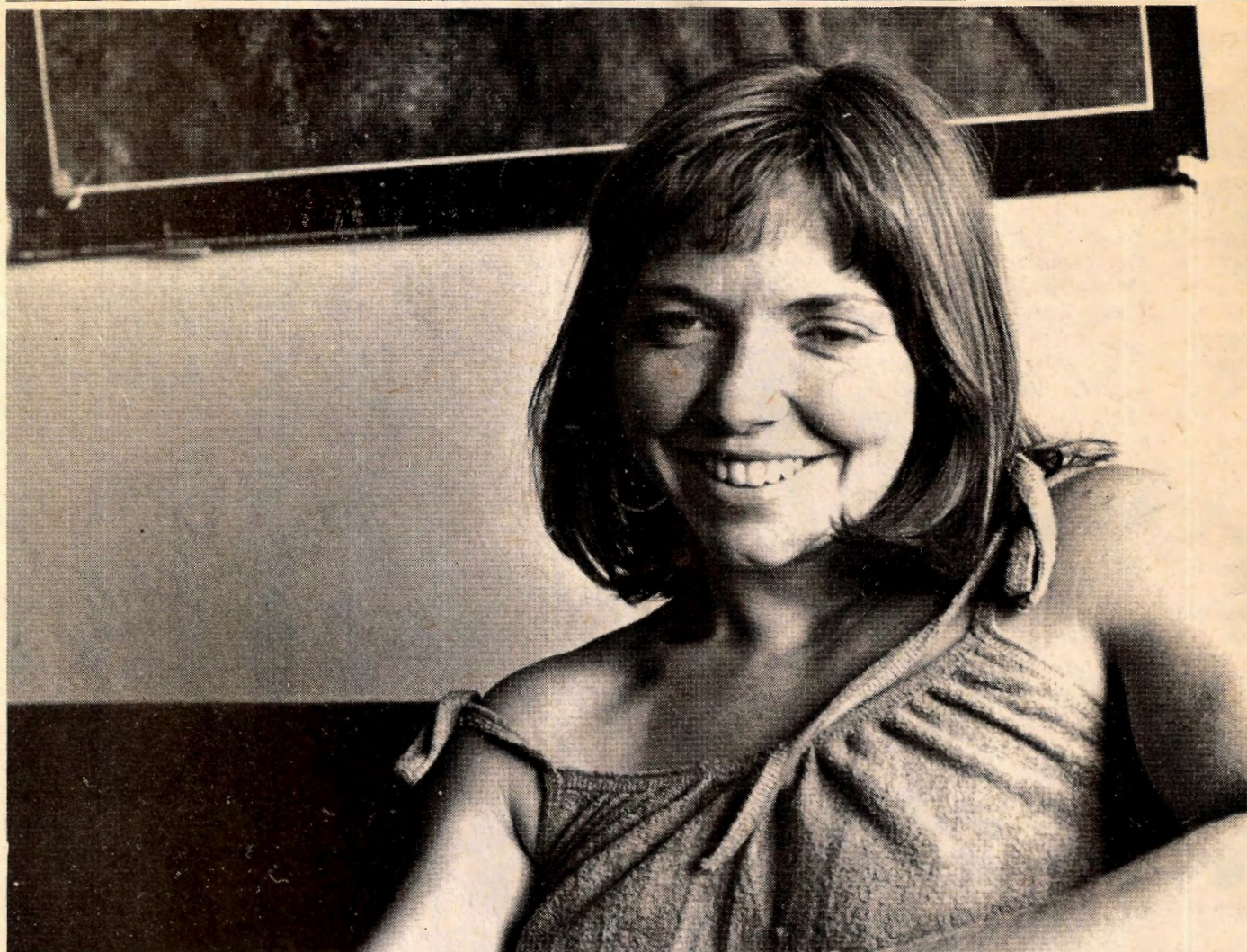
Idyll med beiske under- tonar

Knappt eit steinkast frå Sognsvann ved inngangen til Nordmarka ligg Norges Idrettshøgskole. Alt skulle liggja til rette for trivsel her. Studentane er glade i faget sitt, og ein har gode og velutstyrte idrettsanlegg.

Jau, fasaden har vore idyllisk inntil bomba sprang: Studentane går offentleg ut med kritikk av tilhøva. Dei klagar på urettvise evalueringsformer, udemokratiske styringstilhøve, hendingar i nært slektskap med yrkesforbod. Ikkje nøy

dei seg med prat heller, men set i verk eksamensboikott og trekkjer studentrepresentantane i styre og råd. Sanneleg grunn til å spørja. Kva går det av studentane ved NIH, over ti år etter studentoppøret og i tider som seiast å vera prega av passivitet og laber høgprebris?

Hva Må Gjøres tala med Jovid Hovden, studentveteran, med i aksjonskomiteen for eksamensboikott og studentrepresentant i høgskulerådet.

Jovid Hovden: —Alt er ikkje svart på skulen. Men leiinga må lære seg å tåle kritikk.

— Nei, vi gjer ikkje dette for moro skuld. Vi har lenge og tolmodig freista ordna opp i sakene på tradisjonelt vis. Kome med gode og rimelege forslag i instituttorgana og alltid vore innstilt på å drøfta og forhandla. Trass i dette er ikkje eit einaste studentforslag vorte teke omsyn til, sidan ei omorganisering for vel eit år sidan. Samstundes har ein liten leiarklukk fått rom til å manipulera gjennom vedtak som nær alle studentane og mange lærarar er sterkt usamde i. I eit klima med arroganse overfor studentane og mistenkeleggjering av våre interesser, oppnår vi ikkje anna enn å verta gissel for avgjerder som vert tekne over hovudet på oss.

BOIKOTT AV EKSAMEN

— NIH fekk mykje omtale i vår då dei vedtok eksamensboikott. Kva er det som gjer denne eksamenen verre enn eksamenar flest? Eksamen fungerer totalt urett-

ferdig. Den har meir til felles med bingo enn med evaluering av kunnskapar og ferdigheter. Du får i oppgave å instruera i ein idrett som vert valt gjennom loddtrekning. Får du ein idrett som du kjenner godt, er sjølv sagt dette ein føremon, men nåde deg dersom du trekkjer ein idrett du kjenner lite til. Dei ulike disiplinane vert heller ikkje vurdert etter dei same kriteriane. Likevel skal ein fingradert karakter stå på vitnemålet som mål på ein generell instruksjonskarakter.

Eksamensboikott er ikkje kvardagskost, var det naudsynt med så drastiske tiltak? Vi har freista med mange ting. Fyrst i samband med ei studieplanendring der vi foreslo endringar av heile grunnfagsstudiet. Vi vart ikkje høyrde. Etter dette kom det spontane uttrykk for misnøye, noko som utvikla seg til ei underskriftskampanje der over 75 prosent skreiv under. Vi framla saka på nytt i høgskulerådet, idet vi viste til den massi-

ve motstanden og det åpenbert urettferdige i evalueringsforma, vi kravde ein bestått/ikkje bestått-karakter. Dette vart fullstendig oversett av dei høge herrane i rådet.

— På eit allmøte etterpå vart det klart at dette ville vi ikkje finne oss i lenger, og vi fekk full oppslutning om å gå til eksamensboikott.

— Kva vart resultatet av aksjonen?

— Vi vedtok eigentleg ein alternativ aksjonsform. Ein tilrådde å ikkje møte til eksamen og eit anna alternativ (på grunn av økonomiske eller andre årsaker) tillot at ein tok eksamen, men samstundes sende med eit protestskriv mot eksamensforma. Ca. 30% slutta opp om full boikott, resten våga ikkje komplikasjonane ved dette sterkaste alternativet. Dette er etterpå vorte brukt mot oss, og det er vorte sagt at aksjonen ikkje var så vellukka. Dei underslær imidlertid at meininga blant studentane er eintydig og 100 pro-

sent samstemmig. Denne eksamensforma ynskjer vi ikkje.

STRIDEN ER IKKJE SLUTT

— Kan du til slutt seia litt om kvar de nå står og kva som er oppnådd?

— Aksjonane vi har hatt og publisiteten og diskusjonen vi har fått, styrkar kampen vi fører. Rasande reaksjonar frå skuleleiinga viser at dei no tek oss alvorleg. At studentane ikkje stiller i instituttorgan, har vorte ei kinkig sak for styresmaktene som framstiller seg som glade i demokrati og samarbeid. Kritikken vi har gått ut med, har ikkje vorte teken til motmæle mot av redsle for ein offentleg debatt

Vi pressar og har gode kort på handa. Berre vi klarar halda saman og ikkje let oss manipulere til tilbaketog! Vi har hatt eit oppklaringsmøte med leiaren for styret i NIH. Ellers har det vorte freista å kontakta ein og ein av studentrepresentantane. Splittingsfreistnader av denne typen har ikkje lukkast. Vi møter enten alle eller ingen, og vi stiller klåre krav for å gå inn igjen.

UEDEMOKRATISK STYRINGSSTRUKTUR?

— Tidlegare hadde studentane ved NIH 50 prosent representasjon i høgskulerådet. Dette vart omgjort i fjor. Vedtaket om dette skjedde på sommaren mens studentar flest var borte. Resultatet vart at studentrepresentasjonen vart redusert til fire av fjorten. Avdelingsleiarar, direktøren og studiesjefen er automatisk medlem i rådet, og dei få valgte lærarrepresentantane er ikkje bundne av vedtak fatta i avdelingane.

IKKJE HERRAR I EIGE HUS

Alle vedtak i rådet skal overprøvast og endeleg godkjennast av eit utanforliggjande styre. På denne måten vart til dømes eit prinsipielt vedtak mot disiplinærlova omgjort til eit vedtak som gjekk inn for denne. Direktøren er saksførbuar for dette styret, og i og med at styrerepresentantane ikkje kjenner tilhøva på skulen så godt, vert direktørens syn tilagt stor vekt.

YRKESFORBOD, DISIPLINERING OG MUNNKORG

— Endra styringsstruktur og trongare vilkår for demokratiet har òg fått konsekvensar for kven som får undervisningsstillingar. Ei innstilling frå høgskulerådet vart omgjort slik at søkjaren som var innstilt som nummer ein, vart flytt tilbake på andre plass. Ingen kunne nekta for at faglege og vitenskaplege kriterier klart

skulle tilseia at avgjerda i høgskulerådet var rett.

Ein dosent står i fare for å ikkje verta engasjert. Saka har gått fram og attende i over eitt år no utan at endeleg avgjerd er teken. Studentane si oppfatning er at læraren er ein av dei beste undervisarane dei har på skulen, men fordi han har eit anna fagleg syn enn leiinga, vert han uglesett.

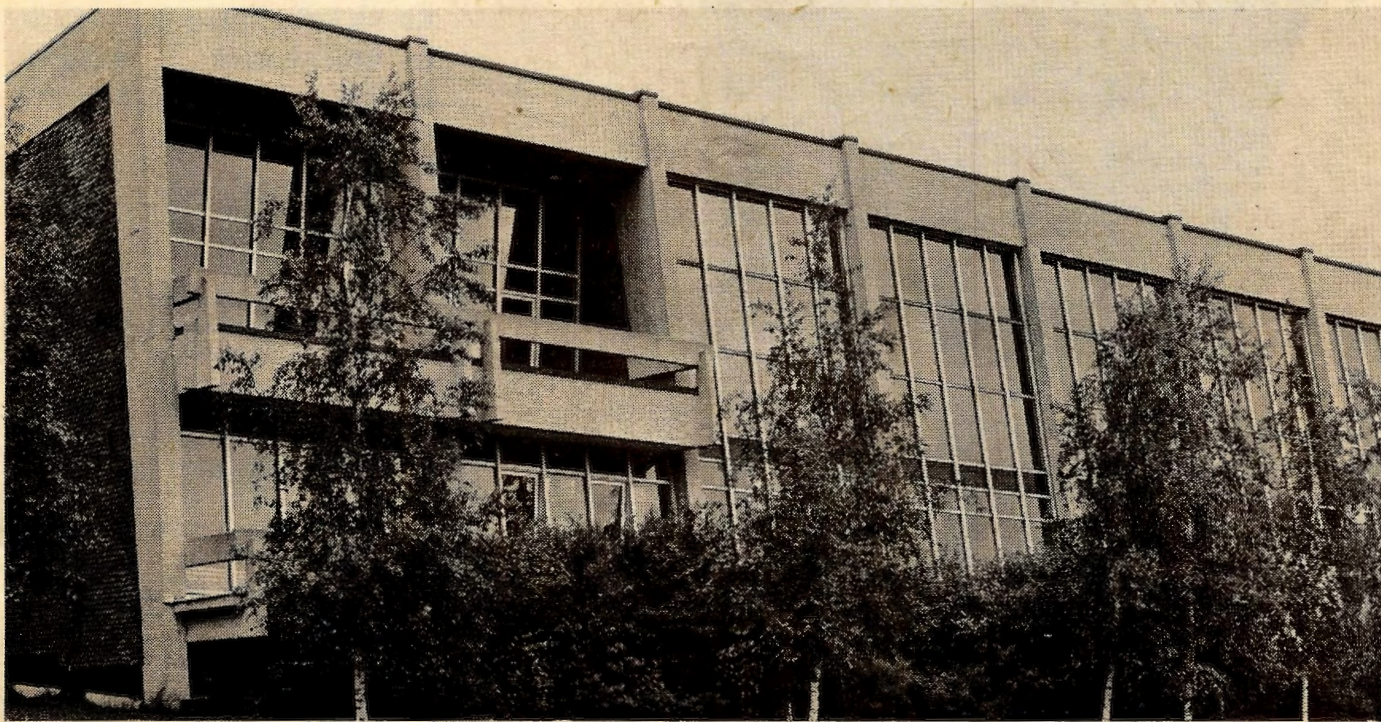
— På den andre sida finst det òg døme på at folk få undervisningsjobbar utan at stillinga vert utlyst i det heile.

På denne måten kan maktpersonar drive disiplinering og undertrykke opposisjonen. Konstruktivitet og kritisk haldning er tvilsame eigenskapar dersom du skal jobba ved NIH. Ikkje nok med at ein får stempla illojal om ein uttrykker usemje med leiinga, ein kan òg få direkte forbod mot å uttala seg, som tilfelle var i saken om eksamensreform i det praktisk-metodiske kurset.

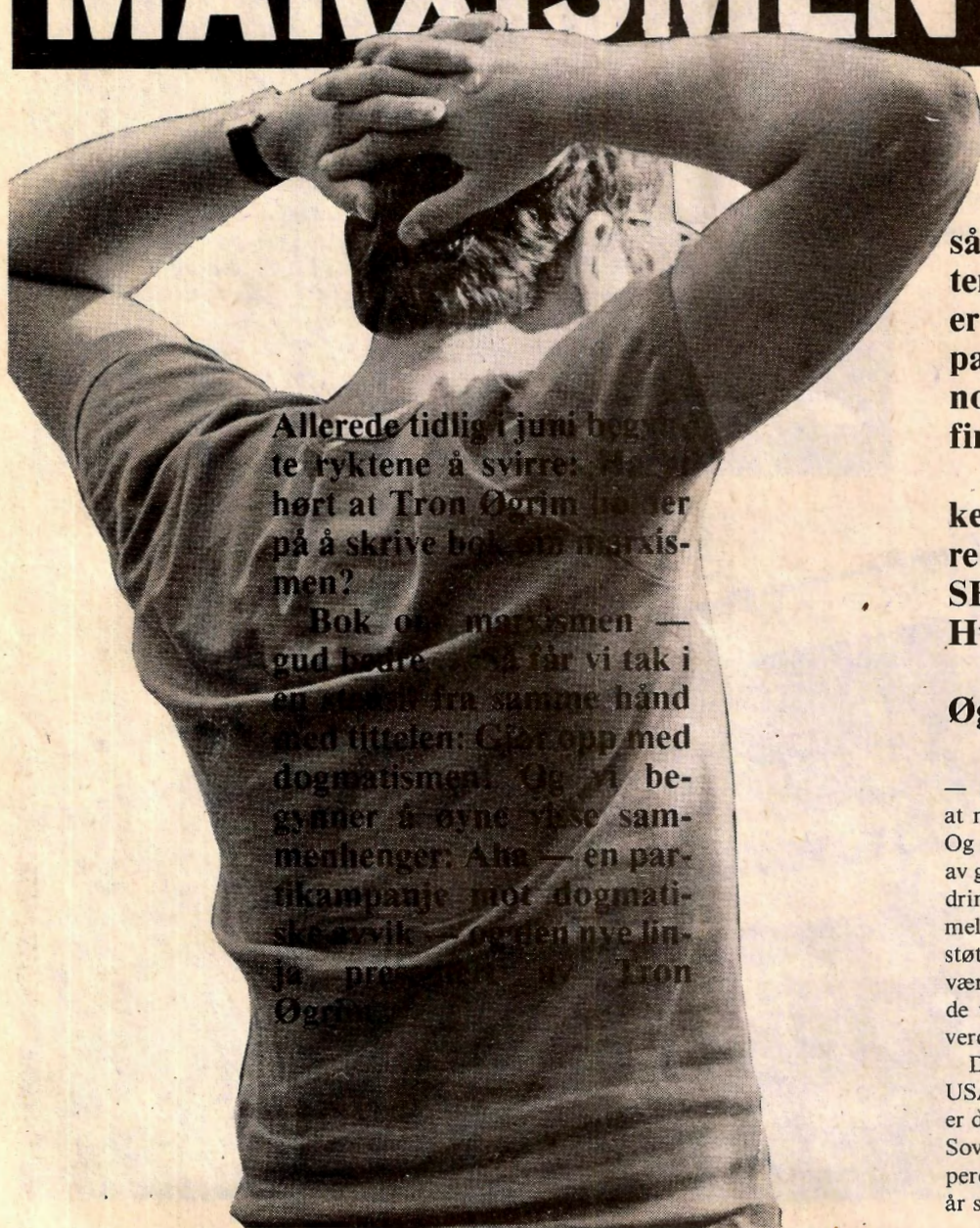
Leiinga på skulen ynskjer å ta striden på kammerset. Studentane som har sett i gang aksjonane, er usamde i det. Det ville vera det same som å godta status quo. At folk utanfor får kjennskap til situasjonen, kan presse fram endringar. For desse studentane ville det enklaste vore å la humla suse, sno seg i systemet og mæla si eiga kake. Likevel gjer dei ikkje det. Kan hende er det tale om ansvarskjensle. Kan hende er dei glade i faget og skulen sin. Derfor vil dei slåss for eit betre miljø og eit betre innhald.

T.

Symjehallen på Idrettshøgskolen.

SNUR TRON ØGRIM RYGGGEN TIL MARXISMEN?

Allerede tidlig i juni begynte ryktene å svirre: Har vi hørt at Tron Øgrim bestemte seg på å skrive bok om marxismen?

Bok om marxismen — gud bedre — så får vi tak i en bok fra samme hånd med tittelen: Gjør opp med dogmatismen! Og vi begynner å øyne ymse sammenhenger. Aha — en partikampanje mot dogmatisk utvikling — og den nye linja, presentert av Tron Øgrim.

Men så er det visst ikke sånn likevel — i dette intervjuet sier Øgrim at han er motstander av en kampanje mot dogmatisme. Og noe liknende blir gjentatt fire ganger i boka forord.

I stedet skal en undersøke virkeligheten og kritisere marxismen ... **KRITISERE MARXISMEN??** Hva betyr det?

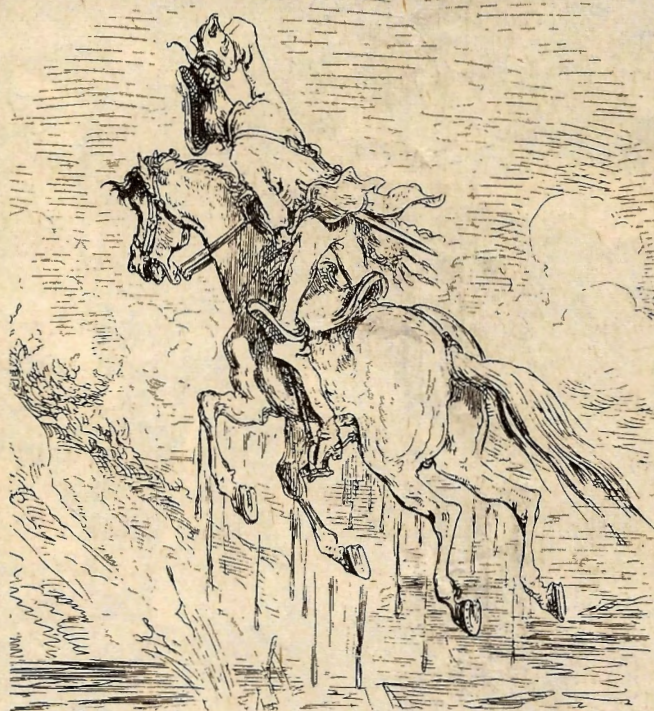
Forklar deg, Tron Øgrim!!

— Jeg skreiv denne boka fordi jeg mener at marxismen i Vesten er inne i ei krise. Og den har flere forskjellige grunner. En av grunnene er de store internasjonale endringene: Utviklinga i Kina, splittelsen mellom Kina og Albania, Vietnam som vi støtta i alle år og som nå har vist seg å være en fascistisk og rasistisk stat — av de verste og mest reaksjonære statene i verden i dag.

Det er også sånn at for ti år sia var USA den farligste imperialismakta — nå er det Sovjet. Det betyr at spørsmålet om Sovjet i praksis stiller seg mye, mye skarpere på venstresida enn det gjorde for ti år sia. Da kunne vi være uenige om Sov-

Ny bok: MARXISMEN — vitenskap eller åpenbaringsreligion?

»... Men marxismen opphever ikke lovene for menneskelig erkjennelse fra før av, det er ikke noen sånn Baron von Muchhausen som hever seg etter håret...»

jet, men gå sammen i Vietnam-demonstrasjoner. Nå er det sånn at hvis en er for Sovjet, så kan en ikke demonstrere for Eritrea.

Utbredelsen av marxismen

— Den andre sida i denne krisa, er at jeg mener at en har hatt en sykkelig bevegelse i utviklinga av marxismen i Vesten. I forbindelse med 30-åra og krigen, og sterkt knytta til de store internasjonale seirene til sosialismen, så fikk vi en jævla svær spredning av marxisme og marxistiske synspunkter.

Deretter fikk vi den moderne revisjonismen og McCarthyismen, som både

innafra og utofra bidro til å sette marxismen langt tilbake, spesielt i Skandinavia, England og Nord-Amerika.

Så fikk vi den nye spredningen av marxismen i 60- og 70-åra. I samband med utviklinga av krisa og oppsvinget i ungdomsbevegelsen og streikebevegelsen — sterkt påvirket av seirene i den tredje verden og kulturrevolusjonen i Kina. Men den oppfatninga av marxismen som spredde seg da var nokså grunn og overflatisk — en del almene marxistiske sannheter som folk lærte seg.

Større krav til marxismen

— I den situasjonen vi har nå, er flere av

de bevegelsene vi hadde dengang delvis over og har delvis endra karakter. Jeg mener f.eks. at studentbevegelsen i Vesten fra begynnelsen av 70-åra er over. Og frigjøringsbevegelsene i den tredje verden har endra karakter, sånn at noen av dem som sloss mot USA-imperialismen for ti år sia, slåss for sosialimperialismen nå. Mens de fleste viktige frigjøringsbevegelsene nå slåss mot sosialimperialismen.

Alt dette setter mye større krav til evnen til å bruke marxismen — og da viser mange svakheter seg. For eksempel har det ikke vært gjort skikkelige forsøk på å bruke marxismen til å analysere de nye og særegne tinga i land av vår type, sånn som Norge, etter krigen.

Miljøbevegelse og ny teknologisk revolusjon

— Jeg kan bare nevne miljøbevegelsen. Jeg argumenterer i boka for at jeg mener at miljøbevegelsen er objektivt sosialistisk — i den betydninga at de spørsmåla den stiller ikke lar seg løse innafor rammen av kapitalismen, den forutsetter avskaffinga av produksjon styrt av profit.

Eller ta en annen sak som den nye teknologiske revolusjonen som kommer nå. Den vil snu produksjonen fullstendig opp ned. Den største teknologiske revolusjonen siden elektrisiteten og bensinen, kanskje den største siden dampen. Jeg tenker først og fremst på datateknologien og kommunikasjonsteknologien, men kanskje også på sånne saker som hydrogenfusjon og utviklinga i biologien og flere rare ting som venter rundt århundreskiftet.

Marxismen har ikke vært innstilt på å analysere disse greiene — og det nytter ikke bare å gjenta hva Marx og Lenin sa, sjøl om det er riktig nok og er et godt utgangspunkt for å analysere disse sakene.

Kritisere dogmer

— Fra min side har denne boka til hensikt å gjøre opp en del av regnskapet og kritisere en del dogmer. Men når det gjelder den andre delen av arbeidet, og for så vidt den viktigste — nemlig å begynne å analysere de nye forholda, så er det en jobb boka ikke gjør. Den har først og fremst det noe optimistiske håpet å hjelpe til å befri tanker en del, marxistenes tenkning. Det neste skrittet er å gå ut og bruke dette apparatet og analysere virkeligheten.

Hvis noen trur at denne boka er lansert som et startskudd i en kampanje mot dogmatismen, så vil jeg si at jeg sjøl er

motstander av noen kampanje mot dogmatisme...

— *Hvorfor det?*

— Fordi jeg mener at det er viktigere å analysere virkeligheten — det viktige er ikke å sitte i ring og kritisere og kritisere dogmatismen.

— *Er du redd for «anti-dogmatisk» dogmatisme?*

— Jeg tror det blir kulturrevolusjonært sludder. Jeg veit ikke om det blir dogmatisme — kanskje det ikke blir noen ting — kanskje det bare blir anarkisme og tull.

Konkrete undersøkelser og seriøse diskusjoner

— Det jeg gjerne vil ha, er for eksempel en skikkelig seriøs diskusjon om politisk økonomi — både Norges politiske økonomi og sosialismens politiske økonomi. Det mener jeg er sånne saker som kunne hjelpe oss til å bli kvitt en god del dogmatisme, men å diskutere dogmatisme, det tror jeg ikke fører et skritt videre framover.

Andre saker som er diskutert altfor dårlig er f.eks. borgerskapets herredømme i Norge. Det er helt klart at det borgere bygger makta på, det er militærapparatet, voldsmakta, men sånn fra dag til dag er det jo ikke sånn at arbeidera og studenta blir holdt nede av væpna soldater som peker på dem med geværer, sånn som det er i Albania. Det er et viktig skille på Norge og Albania — ikke sant? Men likevel gjør dem sånn som kapitalistene sier — hvorfor det? Dette er et problem — og det er sånne problemer som løses gjennom konkrete undersøkelser og analyser — men ikke gjennom å drive og diskutere dogmatismen.

Så i den utstrekning denne boka blir oppfatta som et startskudd til en stor kritikkampanje mot dogmatismen, så vil jeg beklage det. Det jeg prøver å gjøre, er å manøvrere i retning av en posisjon der det blir mulig å gjøre konkret arbeid med å undersøke virkeligheten.

Studier av politisk økonomi

— *Hvilke felter mener du det er viktig å foreta sånne undersøkelser på?*

— Jeg tror det er veldig viktig å studere politisk økonomi — og det i videste forstand. Det er utmerka å studere denne læreboka som Oktober har gitt ut, men vi kan ikke si at det er bare den form for politisk økonomi vi trenger å studere, punktum. Det er jævlig viktig å studere Kapitalen, for eksempel, studere de grunnleggende skriftene til Marx. Og så har du

denne saken til Stalin fra 1952 — Sosialismens økonomiske problemer — og den kritikken av den som Mao har skrevet og som har kommet som «bootleg». Du har de økonomiske reformene i Kina nå. Du har de revisjonistiske økonomene fra Øst-Europa, Ota Sik for eksempel. Du har den nåværende norske økonomiske politikken, Kleppe og hele dritten.

Vi er nødt til å skjønne åssen både kapitalismen og sosialismen fungerer og kan fungere — hvis vi ønsker å gjøre noe med det. Eller så blir vi akkurat som Fidel Castro — bare for revolusjon, men uten greie på økonomi — og følgelig to-

I stedet for bilde av seg sjøl, ønsket Tron Øgrim bilder av Stalin i marskalk-uniform

talt idiot.

Studier av teknologi

— En viktig del av studiet av den politiske økonomien er studiet av teknologien. Hvis du leser Kapitalen av Marx, så ser du åssen Marx studerte utviklinga av den teknologien som dannet forutsetninga for den kapitalistiske økonomien han studerte, han diskuterer introduksjonen av nye spinnemaskiner og sånne greier. Han stu-

derer ikke økonomien bare ved å sette seg ned og lese tabeller og studere pengas bevegelse og sånn.

Dette ga jo også Marx en veldig god forståelse for de utviklingsmulighetene som lå innafor den kapitalistisk økonomien. Det Marx sa om det i 1848, i Manifestet, det har jo faktisk vist seg helt riktig og uovertruffent og den videre utviklinga bare bekrefter det — og det er jo egentlig helt fantastisk.

Jeg tror ikke på noe studium av den politiske økonomien nå som unnlater å se på dette. La oss si det sånn — hva vil eventuelt hydrogenfusjonsverk bety for den norske oljeøkonomien? Er det sånn at økonomisk hydrogenfusjon kommer i 1990-åra, så har Kleppe gjort oss bankerot alle sammen. Er det sånn at det kommer i 2020 så kommer vi kanskje i mål,

Marxismen er en vitenskap — og har feil

— *Men når en erhverver seg ny kunnskap, så vil det kanskje vise seg å stå i motsetning til den vedtatte marxismen, er det der du mener at kritikken av marxismen kommer inn — ikke bare som en ny linjes kritikk av den gamle linja — men også som kritikk av det grunnleggende ved marxismen?*

— I etterordet i boka tar jeg opp oppfatninga av marxismen som «riktigisme». Altså — hvis marxismen er en vitenskap, da vil den alltid inneholde feil. En bruksdefinisjon av vitenskap til de behova vi har her — sjøl om mange vitenskapsfolk sikkert ikke vil være enige — det er at en vitenskap er summen av menneskelig kunnskap på et gitt tidspunkt i historia for en del av virkeligheten.

og av vår medarbeider Jenny Jaeger. Hva de ellers måtte ha med intervjuet å gjøre er ikke redaksjonens problem.

sett bort fra verdenskriger og alle mulige sanne saker. Dette er ett spørsmål som jeg mener det er viktig å studere.

Og så tror jeg det er nødvendig å studere mye mere naturvitenskap. Jeg mener at det har eksistert et idealistisk avvik hos mange intellektuelle i 60-åra, som har gått ut på at folk har vært skeptiske til naturvitenskap og oppfatta det som upolitisk og i verste fall oppfatta teknologi som noe jævla borgerlig.

Ta fysikken f.eks.: På den ene sida er det sånn at objektet for fysikken eksisterer og har eksistert hele tida mens fysikken har eksistert som vitenskap, og det har vært uforanderlig — naturlovene som fysikken driver og utforsker har ikke utvikla seg og forandra seg i denne historiske perioden, men fysikken har utvikla seg og forandra seg. Ettersom vitenskapene utvikler seg, blir det avslørt at noe av det de inneholder er feil og noe er riktig.

Hvis marxismen er én vitenskap, så må dette gjelde for marxismen også. Hvis marxismen skal være riktig — i betydnin-

gen at alt marxistisk = riktig — så må det eksistere identitet mellom objektet og vår kunnskap om objektet.

Altså — dette er en diskusjon som har til hensikt å stikke høl på den ideen at det går an å definere marxisme = riktig. Logisk sett så går ikke det an, uten å skli ut i idealisme. Når du har skjønt det, så blir du kvitt en god del unødvendig hysteri. Det er en million ting som marxister har sagt som har vist seg å være gæærnt — det er bare et uttrykk for at marxismen er menneskelig erkjennelse sånn som all annen menneskelig erkjennelse.

En må kunne stille spørsmål om alt ved marxismen

— Og det sier jo Lenin også, at det typiske for Marx det er ikke at han skapte noe helt nytt og helt annet enn tidligere former for menneskelig erkjennelse. Det som er det store ved Marx er at han summerte opp mange av de viktigste resultatene fra vitenskapen på sin tid, og innafor den tradisjonen og på grunnlag av dette, utvikla marxismen og dermed utvikla hele den menneskelige erkjennelse et stort skritt videre. Men marxismen opphever ikke lovene for menneskelig erkjennelse fra før av, det er ikke noen sånn baron Münchhausen som hever seg etter håret.

En må kunne stille spørsmål om absolutt alt ved marxismen — min mening er at det vil bevise at de mest grunnleggende sakene er riktig.

Ikke de vises stein

— *Er du redd for å bli oppfatta som en person som prøver å kjøre seg opp som en ny marxistisk «klassiker»?*

— Nei! Boka er ikke om Norge nå og ikke om åssen sosialismen vil bli. De mest interessante ting astår ikke i boka. Boka er røff og uferdig, lite polert og rull av gjentakelser — prega av dårlig tid og vanskelige arbeidsforhold.

Boka har fått en del forhåndsreklame som er noe overdrivi. En idé som har spredt seg er at den inneholder svar på alle de problema bevegelsen har nå, men det gjør den ikke. Den inneholder en del synspunkter som jeg har, spesielt om spørsmål som dreier seg om metoden, filosofien og historia. Punktum.

Alle folk som tror at boka er de vises stein — de kommer til å bli ganske skuffa. For boka er ikke det. Og den er heller ikke noe nytt linjedokument eller noe genialt program eller noe sånt ...

Oslo — billig?

- Er du ny student i Oslo?
- Synes du at kantine-
maten er dyr og dårlig og
kantinene store og uper-
sonlige?
- Har du lyst til å bli bedre
kjent både med byens
uteliv og utendørsmulig-
heter?

Da er Oslo Info 1979 noe av det lureste du kan kjøpe. I denne guiden for hvordan du lever billig i Oslo, finner du det meste av opplysninger om hva Oslo har å by på, både for turister og for fastboende. — Ikke dumt å være turist i sin egen by for øvrig, det kan være forbløffende mange serverdigheter som du alltid har visst om, men som du egentlig aldri har sett — for de ligger nå engang der for evig tid ...

I guiden finner du foruten hvor man kan gå ut, hvor man kan spise og hvor man kan bo — om man skulle være i beit for et rimelig pensjonat (dårlig med hybler hos Studentsamskipnaden), et avsnitt med praktiske råd, forslag til turer i Mar-ka eller rusleturer innen byen.

Men tilbake til det å spise ute i Oslo — uten mat og drikke, duger som kjent hel-ten ikke — vi stiller oss imidlertid tvilen-de til om han blir noe særlig dugandes et-ter å ha inntatt sine måltider i Student-samskipnadens kantiner. Hvorfor ikke heller ta en tur innom en av de mange ka-féene på Østkanten — for eksempel Café Hyggelig rett overfor Oslo Kretsfengsel? En kafé som bærer navnet sitt med rette — og hvor en legger sin ære i å servere skikkelige smørbrød på hjemmelaget vis — til og med brødet er hjemmebak-t.

Eller hva med en meny med fem—seks fiskeretter og fem—seks kjøttretter, med priser varierende fra kr. 11,50 til kr. 18. Den serveres hver dag utenom søndag på Min Kafé i Thorvald Meyers gate. Hvor-dan Samskipnaden greier å gå under-

skudd, tror jeg er et stort spørsmål for flere enn meg, når det finnes så mange kaféer som serverer bedre mat til omtrent de samme prisene, og som til og med avhengig av et overskudd får det til å gå.

Vel, vel, dette var et par eksempler, ved å blå gjennom boka vil nok de fleste finne noe etter sin smak. De korte firespråklige kommentarene er nok til å danne seg en oppfatning av hvordan stedet er, selv om omtalen nok er farget av de tre for-fatternes personlige smak. Men så er da også dette en personlig lavprisguide til Oslo. Og prisen på selve guiden er ikke så aller verst den heller — kr. 19,50.

Til slutt bør det bare føyes til at det føl-ger et greit kart med til boka, og at Gun-nar Haugan har skrevet et forord som he-ter «Oslo, sånn sett».

Oslo Info 1979
Torstein Hilt,
Astrid Haugan og
Bjørn Hansteen-Fossum
Forfatterforlaget

Kari

RØMMIE

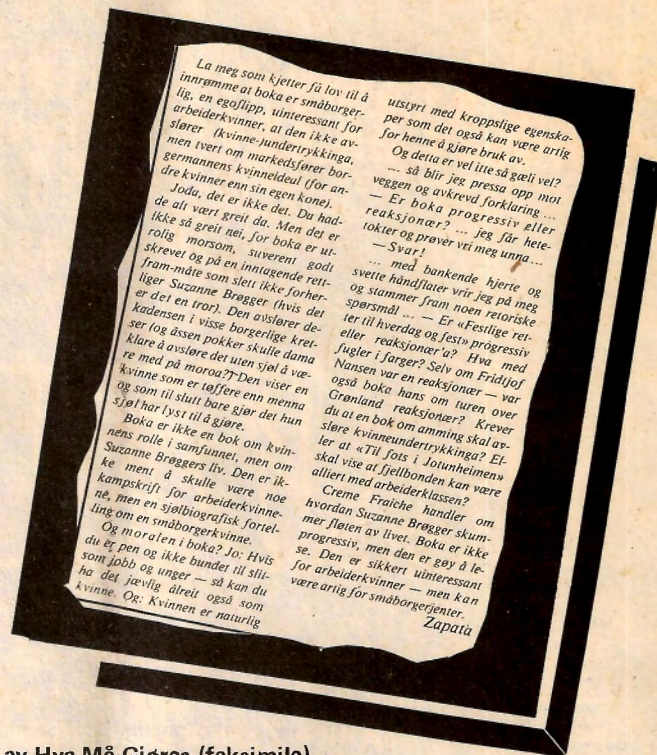
Årets kulturdebatt! Arbeiderdikter Asbjørn Elden: «Er det virkelig så vanskelig for deg å få snakke litt med arbeiderjenter? I det minste snakke med dem?» Studenten Zapata («... om åssen sånne damer gjør det»): «Men jeg kan berolige deg, Elden: Du kan det sikkert fra før.»

Her er alle ingredienser: Forsøk på drukning, jakten på mystiske vesener, dansk rømme og gravide arbeiderkvinner.

Her stilles de vesentlige spørsmålene: Kan arbeiderkvinner ha det ålreit med kroppen sin? Kan Suzanne Brøgger guide kunnskapstørste jegere inn i den hemmelighetsfulle verden av proletær og småborgerlig erotikk?

Følg med — følg med!!

Asbjørn Elden (over) kritiserer Zapatas innlegg i forrige nr. av Hva Må Gjøres (faksimile).

Zapata om klasseforskjeller

Zapata har i nr. 3—79 av Hva Må Gjøres ei bokmelding av Suzanne Brøgers «Crème Fraîche». Han har likt boka godt. Det trur jeg. Jeg har ikke lest den, men kvinners åpenhjertige minner bruker å være interessante og «gøy å lese», som Zapata fastslår. Det er lite av slikt og kunnskap om kvinners kjensler er bra for oss mannfolk. Det er nå engang vanskelig å få ei fin, solidarisk og riktig holdning til vesener som er hemmelighetsfulle og mystiske. Så boka er nok bra den, og det seier da Zapata også.

Likevel plumper Zapata grundig i elva — på venstre side av brua:

Først legger han et grundig grunnlag for tullprat sia: «Hvis du (kvinne) er pen og ikke bundet til slitsom jobb og unger — så kan du ha det jævli ålreit også som kvinne.» Ja — det står slik!

Ikke ellers, altså? Det er faktisk noen hundretusener kvinner i Norge — i arbeiderklassen, bondestanden og småborgerskapet — som ikke er så veldig «pene», som har unger og slitsom jobb, delvis to jobber. Kan de ikke ha det «jævli ålreit» som kjønn de da? Hvordan har Zapata konstatert dette? Det er oppsiktsvekkende for de fleste mannfolk å høre slikt.

Så blir Zapata fornuftig et øyeblikk: «Kvinnen er naturlig utstyrt med kroppslige egenskaper som det også kan være artig for henne å gjøre bruk av.» Ja — det kan en jammen seie! Så blir Zapata heiltulle: «Den (boka til SB) er sikkert uinteressant for arbeiderkvinner, men kan være artig for småborgerjenter.» Plask — sa det i elva!

Småborgerjenter som er døtre av lærere, drosjeeigere, bankfunksjonærer eller kjøpmenn, og som arbeider (ikke hardt?) som sjukepleiere, parktanter, funksjonærer eller leger — de kan altså ha det «jævli ålreit» som kvinner også. (Forutsatt at de ikke har unger, må jeg forstå.) Men døtre av sementstøpere, jerndreiere, tunnelarbeidere eller småbrukere som har jobb som pakkersker, montører eller maskinbetjening — de er evig utestengte fra slike gleder, og vil finne SB's fløtefine erindringer om erotikk uinteressante? (Særlig om de har unger.)

Oppriktig talt, Zapata, du er verre enn Jehova i Edens hage! Han konstaterte iallfall at «til din mann skal din attrå være», og unntok ikke arbeiderkvinnene. Begrepet «din mann» kan jo tøyes, og også arbeiderkvinner har oppdaga det.

Klasseforskjell, Zapata, er en realitet. Men den forskjellen på arbeiderkvinner og småborgerkvinner som du prøver å innbille folk, går romslig utpå både klasseforskjell, raseforskjell, kulturforskjell og langt på veg utpå kjønnsforskjellen. (For det er vel ikke slik du meiner det at heller ikke mannfolk i arbeiderklassen kan «synes det er artig» å bruke kjønnssegenskapene?)

Det er for så vidt uskyldig å vite litt om kvinner — og om klasseegenskaper. Uvitenhet kan jo rettes på. Gjør det, Zapata! Er det virkelig så vanskelig for deg å få snakke litt med arbeiderjenter? I det minste snakke med dem?

Asbjørn Elden

Zapata svarer Elden med skarp skyts i debatten om Suzanne Brøggers »Crème Fraîche«.

Dårlig guide for jeger Elden

I yr skriveglede dytter Asbjørn Elden studenten Zapata ut for en eller annen bru, peker nese til Zapata mens denne svelger vann nede i strømhvirvlene i en eller annen elv og befaler: «Zapata — gå ut og ... i det minste SNAKK litt med arbeiderjentene!»

Jeg skal fortelle hvordan DET gikk en annen gang, nå vil jeg være litt alvorlig og begrunne hvorfor jeg skreiv det jeg skreiv om boka til Suzanne Brøgger.

Omtalen min i forrige nummer var gitt en spesiell form fordi jeg var så inn i hampen lei folk som ikke kan fikse ei morsom bok FORDI det også er erotikk i den. Men så kommer plutselig Elden, fra den andre kanten, og mener at boka vær så god har å være av interesse for arbeiderklassen (spesielt?) FORDI det er erotikk i den.

Nå er jeg saklig og sier til Elden — som ikke har lest boka — at akkurat EROTIKKEN til Suzanne Brøgger, den er null verdt. Det forhindrer imidlertid ikke, synes jeg, at boka kan være artig å lese — ikke BARE for småborgerjenter som jeg skreiv sist — men for mange (du får et halvt stikk på den).

Elden jakter rundt etter «kunnskap om kvinners kjensler» for å oppnå «ei fin, solidarisk og riktig holdning til vesener som er hemmelighetsfulle og mystiske». Jeg blir gjerne med på den jakta, men innvender: Jeg kan ikke for mitt bare liv (hø!) forstå at frøken Brøggers notater om SITT seksuelliv kan ha noen interesse for kvinner eller menn som befinner seg i en totalt annerledes verden hva angår sosiale, økonomiske og kulturelle forhold, erfaringsgrunnlag og verdensanskuelse, enn det som danner frøken Brøggers omgivelser. Det er nettopp disse omgivelsene som gjør hennes

erotiske liv spesielt i forhold til arbeidsfolks, og sikkert mange småborgeres og borgeres også. Og dette spesielle gjelder sjølsagt ikke damas fysiske bevegelser, men i hvilke sammenhenger det seksuelle opptre i — i hennes verden.

Akkurat det erotiske ved boka har neppe annen interesse enn å tilfredsstille eventuell nysjerrighet om åssen sånne damer gjør det. Men jeg kan berolige deg, Elden: Du kan det sikkert fra før.

Boka er ei bok om Suzanne Brøggers (og noen til) spesielle verden. Derfor mitt tips fra forrige gang om at Crème Fraîche (som jeg til egen og andres orientering har fått vite er det danske ordet for rømme!) «sikkert er uinteressant for arbeiderkvinner». Tilleggstips til Elden: Boka er null verdt også som guide for menn som vil trenge inn i det «mystiske».

Jeg skreiv at boka var gøy å lese. Det var på grunn av Suzanne Brøggers evne til å skildre komikken i og ironisere over både sin egen og andres verden. Derfor anbefaler jeg boka.

En formell bommert fra Eldens side: Jeg tolket moralen i boka til å si at en kan ha det jævli ålreit også som kvinne, hvis en ikke er bundet til slitsom jobb og unger. Mulig det er en feil tolkning, men kona mi (som er gravid arbeiderkvinne) hadde blitt gæærn hvis det hadde vært min oppfatning om hva som rører seg i henholdsvis arbeiderkvinner (med barn) og småborgerjenter.

Morsom bok, men dårlig guide for jakten etter mystiske vesener, Elden.

Zapata

Kina — kremmarsosialisme eller proletariatets diktatur?

I Hva Må Gjøres nr. 3—79 har Lars eit innlegg der han over ei heil side entusias- tisk forsvarer Kina — og særleg Deng.

Entusiasme er viktig. Men *innsikt* er heller ikkje å forakte. Når Lars reduserer

sosialismen til eit spørsmål om materiell produksjon, må lesaren stille spørsmålet: Kvifor er ikkje Norge eit framskredent sosialistisk land?

Sosialisme = egg og bacon?

Lars startar friskt. Han kjenner ein gammal russar som seier at «sosialismen er egg og bacon». Dette er Lars sitt utgangspunkt for diskusjonen av dei fire moderniseringane.

No tvilar eg i det lengste på at Lars eigentleg meiner at sosialismen berre er eit spørsmål om materiell velstand og produksjon. Dette er jo noko som sjøl Odvar Nordli ikkje tør seie på Youngstorget på 1. mai.

Men dersom ein skal halde seg til det Lars faktisk *skriv*, så kan ingen påstå at han ikkje konsekvent følger sitt utgangspunkt i resten av innlegget. At det sentrale i sosialismen er proletariatets diktatur, at klassekampen er ei grunnleggande drivkraft også under sosialismen, at utviklinga av dei materielle produktivkreftene er ein nødvendig føresetnad for sosialismen, men at det avgjerande er om den politiske lina er marxistisk eller revisjonistisk — alt dette er i beste fall uvesentleg for Lars. Resultatet blir deretter: eit syn på sosialismen som vil gjere Per Kleppe glad — ein kremmarsosialisme der berre eit prinsipp gjeld: å utvikle produksjonen.

Kremmarsosialisme

Dreg eg Lars etter håret no? Neppe. For i vurderingane sine av dei fire moderniseringane, av klasseanalyse og av rehabiliteringane gjer han dei fleste av dei feila vi kunne vente.

For Lars er problemet med milliardkontraktar med imperialistiske føretak utelukkande av *økonomisk* karakter: «Det skal bli interessant å se om den kinesiske økonomien klarer å bære den store gjeldsbyrden.» Han seier ingenting om dei openberre politiske og ideologiske farene ved ein slik politikk, til dømes forholdet til sjølberging, forskjellige former for borgarleg ideologisk innverknad osv.

Dessutan er ikkje den store gjeldsbyrden det viktigaste problemet med import av utanlandsk kapital til Kina. For *kremmarsosialistar* er det nok det, men for den 5. nasjonale folkekongressen var den viktigaste faren at størstilt import av utanlandsk kapital og teknologi representerer eit trugsmål mot ei *intensiv, proporsjonal* utvikling av den *sosialistiske planøkonomien*.

Om å vere «fleksibel» i klasseanalyse

Maos linje med å kjøpe opp det nasjonale borgarskapet blir no sett ut i livet i Kina. Dette vil sikkert tene den sosialistiske oppbygginga.

Men når Deng gjer dei intellektuelle til ein del av arbeidarklassen, så er det ein prinsipiell feil. Det er revisjonisme av Krustsjovs merke. For Lars er dette spørsmålet og spørsmålet om rehabilitering av kontrarevolusjonære berre eit uttrykk for *fleksibilitet*. «I dag er en litt mer fleksibel. Så unngår en bråk, og enhver kan bidra med det positive han har i seg til oppbygginga.» (!)

Når KKP i løpet av tre år svingar frå å hevde at hovudmotsetinga i Kina går mellom proletariet og borgarskap til å hevde at borgarskapet ikkje eksisterer som klasse — så vil vel Lars sette dette også på «fleksibilitetens» konto. Eg vil seie at dette er revisjonisme. Er det noko vi har erfart dei siste åra, så må det vere at borgarskapet i Kina framleis eksisterer.

Det er mulig at klasseanalyse av Kina treng ei revidering. Men i så fall må dette gjerast på grunn av endringar i klasseforholda, og ikkje for å legitimere herskande politiske linjer. Diverre ser det ut til at KKP no gjer det siste.

Gjer Lars sitt syn Kleppe glad?

Om rehabiliteringane

Klassekampen i Kina viser seg også på dette området. Ikkje minst gjeld dette i KKP sjølv.

Problemet er at meir eller mindre erklærte revisjonistar blir rehabilitert. Kva skal vi til dømes seie til at Liu Shao-chis sjefsøkonom, Sun Yeh-fang, blir rehabilitert? Han var elev av Liberman og hevda at «profitten skulle vere det avgjerande målet for planlegginga og i statistikken», og at «verdilova er grunnlaget for planlegginga».

At ein slik mann vil kunne fungere bra for Lars sin kremmarsosialisme, er lett å forstå. Men for proletariatets diktatur i Kina er Sun Yeh-fangs idear ugras av den sorten som må lukast bort.

Eg påstår ikkje at alle som blir rehabilitert er revisjonistar. Eg seier at også når det gjeld synet på historia og på folk, er revisjonismen levande — og har makt.

Deng — ein revisjonist?

Lær av Deng!

Deng seier sjølv at han har 60% rett og 40% galt. Det kan nok stemme bra.

Det Lars i realiteten gjer, er å følge Dengs feil, men sjå bort frå dei bra sidene. Hadde han lært også av Dengs fortenester, ville også Lars ha forstått at sosialisme er ein del meir enn å stimulere egg- og baconproduksjonen ...

Petter

Med NTH i Kina:

En dag på universitetet i Shanghai

Klokka går mot 10, og vi er på veg til ett av de mange auditoriene på Tung Chi-universitetet i Shanghai. Vi er en flokk arkitektstudenter og lærere fra NTH — nå skal vi forelese for 200 kinesiske arkitektstudenter og lærere om norsk arkitektur, om vår egen vestlige arkitektur og om arkitektur før og under kapitalismen.

Inne i det stappfulle auditoriet sitter forventningsfulle studenter klar med papir og blyant. Hva kan de lære av dette? Hva kan vi gi dem av gode ideer?

— Under firerbanden var det ikke interesse for tradisjonell og utenlandsk arkitektur, forteller hr. Lu, lederen for arkitektavdelinga. Og han legger til: — Nå er det forandret ...

Lyset blir dempet og lysbildeframviseren settes på. Vi snakker engelsk og tolken oversetter for kineserne. Ennå er det få kinesiske studenter som forstår engelsk.

Etter halvannen time avslutter vi forelesningen. Suksess: Begeistrede tilhørere

og stor applaus. Vil det nå begynne å dukke opp lafta koier og modernistiske supermarkeder utover Kina?

UNIVERSITETET OG FIRERBANDEN

Tung Chi-universitetet er ett av «nøkkel-universitetene» i Kina. Med sine godt og vel 30 avdelinger og andre vitenskapelige institutter har universitetet tatt fatt på sine oppgaver i forbindelse med «de fire

moderniseringene». Særlig har de tekniske fagene blitt styrket.

I 7 år var Tung Chi-universitetet uten arkitektavdeling. Begrunnelsen for at arkitektavdelingen ble lagt ned i 1965, var at det ikke fantes økonomisk dekning for de arkitektoniske forbedringene som kom ut av den. I stedet ble det lagt vekt på ingeniørutdanninga — ingeniørene gjorde tingene enklere og billigere. Arkitektene gjorde den feilen å se bort fra økonomien, derfor ble de stempla som kapitalister.

Norske og kinesiske arkitektstudenter på tegnesalen i Shanghais universitet.

Denne behandlingen av arkitektene ble kritisert, og i 1972 ble arkitektavdelingen igjen opprettet. I dag har den 320 studenter og 105 lærere.

Etter gjenåpningen gikk arkitektstudentene på nytt inn i en vanskelig periode — nå på grunn av «firerbanden». Eksamenssystemet ble forlatt. Det var ikke tillatt å studere hardt eller å undervise studentene: Det ble stempla som reaksjonært.

Etter «firerbandens» fall har de gått til-

bake til ordninga de hadde før kultur-revolusjonen.

OPPTAK OG EVALUERING

Siste året hadde Tung Chi-universitetet 110 000 søkere, men bare 14 000 av dem ble tatt opp: 11 000 fra Shanghai og 3000 fra det øvrige Kina. Neste år vil enda færre komme inn.

For å bli tatt opp på et kinesisk universitet, må en fylle tre kriterier. Først av alt må en ha en god «*masselinje*», og det

betyr: God oppførsel, moral og innstilling til studiet og godt forhold til kamerater og andre.

En må ha godt *intellekt*: Være dyktig på områder som matematikk, fysikk, språk, politikk o.l.

Og endelig: En må ha god *helse*. Før en får begynne et studium, må en gå opp i en eksamen for å teste fysikken.

Vil denne arkitektstudenten tegne norske tømmerkoier fra nå av?

BONUS FOR FLINKE STUDENTER

Når en holder på med studiet, blir kvalifikasjonene målt etter arbeidsinnsats, intellekt og motivasjon for studeit. De som arbeider hardest, vil som regel gjøre det

best. Hvert år er det en kampanje for å prøve studentene og for å oppnå det kineserne kaller «the three goodness».

De studentene som oppnår «the three goodness» etter en beregnet poengskala, kan få 50 yuan pr. år som bonus (ca. 150 kr. eller omtrent som en arbeiders månedslønn). Dette er toppnivået på ska-

laen. 2. nivå i graderingssystemet gir også bonus, men på bare 5 yuan.

I tillegg til disse økonomiske ytelsene gis det også moralsk støtte. De legger størst vekt på den moralske støtten, fortalte de. Bonusen blir gitt for at studentene kan gi familien litt mer enn bare gleden over gode karakterer.

UTDANNINGA ER GRATIS

De kinesiske studentene betaler ingenting for å studere, staten dekker alt. Studiene blir finansiert av et statlig utdanningsfond. Studentene slipper også husleie og betaler heller ingenting til velferd og sosiale aktiviteter.

Alle studentene får 17–18 yuan i måneden. Av dette går 12 yuan til mat som blir inntatt i kantine og er subsidiert av staten. Hvis familiens inntekt er under 30 yuan i måneden, får studenten maten gratis.

I motsetning til norske studenter, er de kinesiske studentene gjeldsfrie når de avslutter sitt studium.

STUDENTENES ARBEIDSDAG

Studiene ved de kinesiske universitetene er ingen søndagsskole. Slik ser en vanlig arbeidsdag ut for en gjennomsnittsstudent:

- 05.30 — står opp, frokost, trim
- 07.30 — forelesningene begynner
- 11.30 — forelesningene slutter, lunsj
- 13.30 — prosjektarbeider, studier
- 16.00 — ferdig på skolen, middag
- 18.30–21.30 — sjølstudium
- 22.00 — går til sengs

Sammenliknet med vår egen studiedag virket denne temmelig hard, og vi spurte noen av studentene om de ikke hadde noen fritid? — Joda, svarte de, — lørdag ettermiddag og søndag er det fritid!

Av en arbeidsuke bruker de fem dager til teknisk og faglig undervisning, mens en dag går med til politikk, teori, samfunnskunnskap og marxistisk tenkning.

Vi tilbragte en hel dag på Tung Chi-universitetet, og hadde trengt en dag til — minst. Fordi kineserne var like mye opp tatt av vår undervisning og norske forhold som vi var av deres. Kineserne er jo en umettelig kunnskapsslukere ...!

Arkitektstudent

HVA MENER VI?

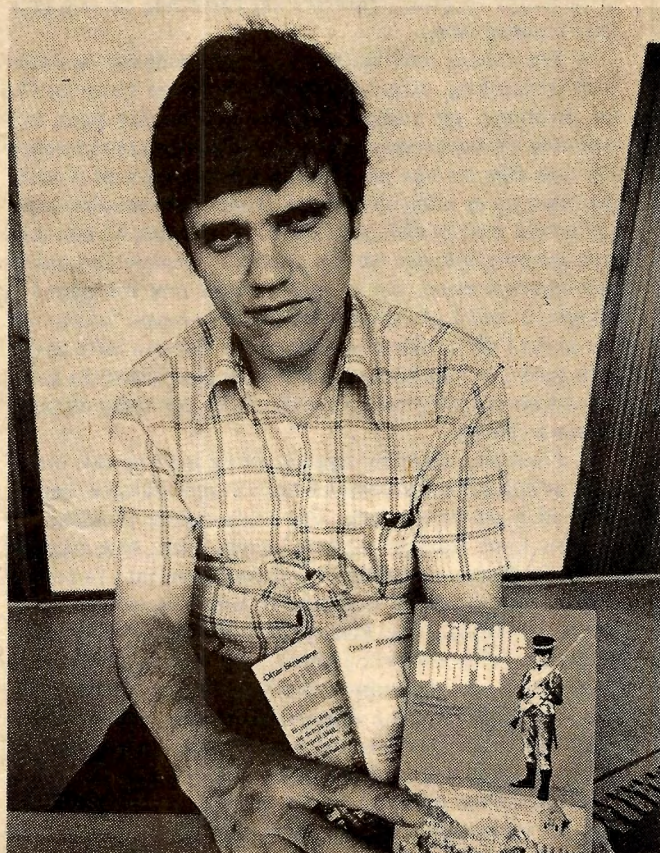
NKS om fagkritikk og forskning

□ Hvordan ser NKS på fagkritikk og forskning? Vi bringer her et utdrag fra en bok om fagkritikk og interessekamp som NKS er i ferd med å gi ut.

□ Dette utdraget representerer ikke noen framstilling av den «ferdige linja» til NKS. Det eksisterer

ganske enkelt ingen slik linje. Boka — og dette utdraget — har som mål å stimulere til *diskusjon*, for etter hvert å bli i stand til å utvikle ei riktig linje for studentkampen.

□ Vi ønsker også å åpne spaltene i Hva Må Gjøres for en slik diskusjon — den trengs!

Uten sammenlikning forøvrig: Både Newton og Lars Borgersrud (alias Ottar Strømme) har tatt i bruk vitenskaplige metoder i sitt arbeid.

Hvorfor ser vi kommunister på fagkritikk/vitenskapelig arbeid som et viktig kampfelt? Vi gjør det av tre grunner:

— Fordi vi er for virkelig kunnskap, for sannhet og vitenskapelig framskritt. Proletariatet som klasse har interesse av å finne ut sannheten om samfunnets og naturens utviklingslover, for bare ved å arbeide i tråd med virkelig vitenskapelige lovmessigheter, kan proletariatet styrte borgerskapet, ta statsmakta, bygge sosialismen og det kommunistiske samfunnet.

— Fordi vi er mot borgerlig ideologi og borgerlig propaganda. Borgerskapet, som har makta over utdanninga, er slett ikke ubetinga for sannhet. De er for virkelig kunnskap når den tjener deres interesser, men mot slik kunnskap som avslører dem som undertrykkere og som lærer oss at deres herredømme ikke skal vare evig. Borgerskapet prøver å undertrykke vitenskap som truer deres makt og profitt, og sprer, under etiketten vitenskap, løgner som skal befeste deres maktstilling.

— Fordi fagkritikk er en viktig vei til revolusjonering av studentene. Fag er noe alle studenter er opptatt av og gjerne diskuterer. Gjennom å drive fagkritikk kan vi få mange studenter i tale som i første omgang ikke er så interesserte i andre politiske saker. Fagkritikken åpner for allsidige politiske avsløringer som også kan lede til aksjoner og massekamp.

Virkelig vitenskap tjener proletariatet — i dag og under sosialismen

Det er ikke vanskelig å finne eksempler på at vitenskapelige arbeider, både utført av kommunister, andre progressive og av hederlige borgerlige forskere har betydning for den politiske kampen i dag:

— Forskninga omkring borgerskapets rolle før og under siste verdenskrig, utført av historikerne Terje Valen og Ottar Strømme, gir viktige politiske lærdommer også for framtida: At borgerskapet, når den nasjonale sjøkræveretten blir trua eller trampa på, først og fremst tenker på å redde profitten og er villig til å inngå et mer eller mindre åpent samarbeid med en okkupant for å oppnå dette. Vi kan ikke stole på borgerskapet når det gjelder å forsvare den nasjonale sjøkræveretten, det er proletariatet som må påta seg oppgaven med å gå i spissen for denne kampen. Stalins ord om at det i vår epoke er «proletariatet som må løfte nasjonens fane», er blitt konkret underbygd med historiske fakta om det norske borgerskapets svik under den tyske okkupasjonen av Norge.

— Forskning omkring trygdeforbruk her i landet, utført bl.a. av Jon Eivind Kolberg i boka «Trygde-Norge», har bidratt til å slå beina under den reaksjonære trygdehelsen som ble kjørt fram av Anders Langes parti, men også av DNA, for å spre et røykteppe over forsøkene på å rasjonalisere og skjære ned på utgiftene til helse- og sosialvesenet. Denne forskningen viser klart at de store trygdeutgiftene ikke skyldes folks umoral og dovenskap, men de store sosiale problemene som det monopolkapitalistiske samfunnet skaper, som f.eks. kronisk massearbeidsløshet. Denne forskningen bidrar til å avsløre det kapitalistiske samfunnet, og tjener derfor til å gjøre folk mer politisk bevisst.

— Forskning omkring såkalt sikring av lovbrytere — dvs. en reaksjonsform som innebærer at en kan gi folk straff på helt ubestemt tid dersom retten (vanligvis rettspsykiaterne) finner ut at lovbyteren har «varig og/eller

mangelfullt utviklete sjelsevner», og det er fare for gjentakelse av straffbare handlinger, er foretatt av bl.a. psykiaterne Dalgard og Stang. Denne forskninga viser at de forutsigelsene rettspsykiaterne kommer med, har liten treffsikkerhet. Særlig er det vanskelig å forutsi noe om gjentakelse av alvorlige forbrytelser. Slik forskning bidrar til å rive grunnen vekk under reaksjonsformen sikring, og gir viktige argumenter til dem som kjemper for å få vekk denne fæle utvekten i straffesystemet.

— Forskning omkring yreksskader og arbeidsmiljø, presentert f.eks. gjennom bøker som «Kamp mot helsefarlig arbeid» av legene Husum og Wergeland, tjener direkte kampen mot den kapitalistiske utbyttinga og nedbrytinga av arbeidernes helse.

Mange flere eksempler kunne nevnes. Men dette skulle være nok til å vise at vitenskap og forskning har hatt stor betydning for den politiske kampen i dag, og at kommunister og progressive derfor må ta fag og forskning alvorlig. Eksempelene viser også at nyttig og verdifull vitenskap blir produsert av mange som står fjernt fra den kommunistiske bevegelsen. Det betyr at vi må være flinke til å lære av andre, og at vi må forene oss med alle som gjør hederlige og oppriktige forsøk på å finne fram til sann kunnskap, uansett om de har helt andre politiske synspunkter enn oss.

Under sosialismen vil også vitenskapen ha stor betydning for å styrke og konsolidere proletariatets makt, utvikle den sosialistiske økonomien og legge grunnlaget for det klasseløse, kommunistiske samfunnet. Det klasseløse, kommunistiske samfunnet kan ikke oppstå før produktivkreftene har nådd et så høyt utviklingsnivå at det er mulig å sette prinsippet: Fra enhver etter evne — til enhver etter behov, ut i livet. I utviklinga av produktivkreftene spiller vitenskapen en viktig rolle, og det vitenskapelige arbeidet er derfor et ledd i kampen for det klasseløse samfunnet. Spørsmålet om å tjene folket, bedre folkets levestandard og velferd står sjølsagt sentralt under proletariatets diktatur, og her kan vitenskapen, f.eks. medisin, landbruksvitenskap og annen naturvitenskap spille en viktig rolle. Ei sosialistisk regjering som forsømmer disse oppgavene, vil ikke ha oppslutning fra folket særlig lenge, og fortjener det ikke heller.

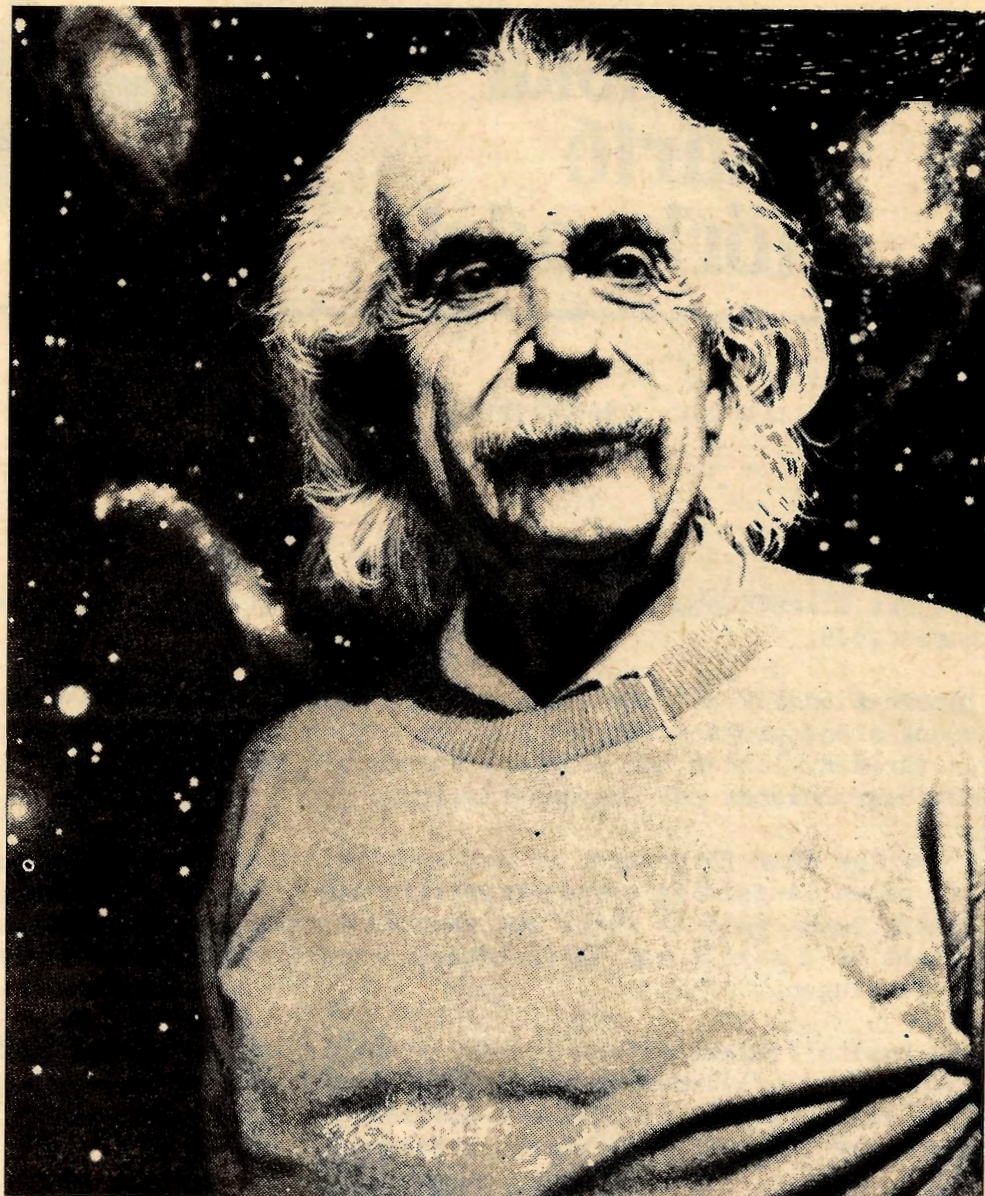
Under sosialismen vil vi trenge en hær av revolusjonære intellektuelle som kan bruke sin vitenskap i folkets tjeneste. Også i dag trenger vi en slik hær, som med arbeidet sitt kan bidra til å styrke proletariatets klassekamp mot borgerskapet.

Ett av måla med fagkritikk/vitenskapelig arbeid er å skape en slik hær. Derfor mener vi at kommunistiske og progressive studenter skal ta faget sitt alvorlig, lære seg det som er å lære og arbeide for å bli dyktige intellektuelle.

Kamp mot borgerlig propaganda i faga!

Vi har sagt at også hederlige borgerlige forskere kan produsere vitenskap som tjener proletariatets klassekamp, og slik forskning må vi ønske velkommen, og bruke. Betyr det at vi skal ta alt som borgerlige forskere kommer fram til og presenterer som vitenskap for god fisk? Sjølsagt ikke. Borgerskapet har hatt en historisk progressiv funksjon også i utviklinga av vitenskapen. Men i dag forsøker borgerskapet å skjule eller forvrengte den kunnskapen som ikke tjener deres interesser. Eksempler: Rapporten om den kreftframkallende produksjonen på Falconbridge ble forsøkt hemmeligholdt. Jernverks-prosjektet i Mo i Rana, som

Vi er for virkelig kunnskap, for sannhet og vitenskaplig framskritt, heter det i dette utdraget. Einstein har utvikla deler av vitenskapen videre i vårt århundre.

skulle studere problemene til såkalt delvis arbeidsføre ved Norsk Jernverk, ble stoppa da forskerne la fram opplysninger om arbeidsforholda ved Jernverket som var svært ubehagelige for staten. En kriminologistudent som ville gjøre en undersøkelse av politivold mot uteliggere i Oslo, ble nekta tillatelse av Oslo kommune.

Borgerskapet sprer også, under etiketten vitenskap, aktivt løgner som skal befeste deres maktstilling. Hvordan et helt forfalska verdensbilde blir innpoda i ungene på grunnskolen, viser bl.a. disse eksemplene fra en normert prøve i samfunnsfag for sjette klasse, hvor elevene skulle besvare bl.a. følgende spørsmål: «I Afrika er det flere utviklingsland. Hvilken av disse fire måtene er sannsynligvis den beste hjelpen til *varig* forbedring av forholdene i disse landene? A) Støtte utviklingen av apartheid. B) Sendte mat og medisiner. C) Gi folk mer opplysning og utdanning. D) Sendte traktorer og fiskeskøyter.» Annet eksempel fra samme prøve: «USA er det rikeste land i verden. Hva betyr sannsynligvis *mest* for landets velstand av dette: A) USA har den største kjøttproduksjon i verden. B) USA har den største indu-

stri i verden. C) USA er det folkerikeste land i verden. D) USA har det mest utbygde trafikknnett i verden.» Som vi ser, eksisterer ikke imperialistisk utbytting for dem som lager normerte prøver i samfunnsfag for sjette klasse. Elevenes oppgave består ikke i å finne det sanne svaret, men i å velge den tilslørende løgna som oppgaveforfatterne foretrekker.

Å avsløre og kritisere det som er borgerlig ideologi, løgn og tilsløring i faga, er en viktig del av den teoretiske og ideologiske kampen mot borgerskapet. De marxistiske klassikerne la stor vekt på dette. Lenin skrev bl.a. det filosofiske verket «Materialisme og empiriokritisisme» som en polemikk mot vitenskapssynet til Ernst Mach og hans russiske drabanter, og for å forsvare den dialektiske materialismen mot idealistisk forvrengning. For Lenin var slikt arbeid slett ingen luksus, men en helt nødvendig del av klassekampen. Det må det også være for oss. Vi må både kjempe mot borgerlig vitenskapsteori, for den dialektiske materialismen, og avsløre den borgerlige «vitenskapens» løgner i konkrete saker.

Svenska Clarté förbundet

HÄLSNING TILL NORGES KOMMUNISTISKA STUDENTFÖRBUND

Kamrater

Svenska Clartéförbundet sänder er sina varmaste hälsningar från vår kongress sommaren 1979.

Internationellt skärper den sovjetiska socialimperialismen sin offensiv för att vinna stödjepunkter för sin kamp om världsherraväldet. Men världens folk, med tredje världens länder och folk som huvudkraft, skärper och stärker också sitt motstånd mot hegemonismen och krigsanstiftarna.

I Sverige ökar förtrycket av det arbetande folket och monopolkapitalet ställer in sig på en långsiktig svängremspolitik som ska öka utplundringen av det arbetande folket. Denna politik föder ett växande motstånd. Våren 1979 gick tiotusentals arbetare ut i strejk mot SAF:s lönestoppspolitik som genomförts med stöd av SAP- och LO-ledningen.

Den kapitalistiska krisen drabbar studenterna på många sätt. Studiemedlen har utholats genom inflationen och hyreshöjningarna har varit omfattande. Staten genomför en allmän svängremspolitik mot utbildningssektorn med spärrar, nedskärningar, avskedanden av lärare och försämrad utbildning som följd.

Under de senaste åren har Clarté gått i spetsen för utvecklandet av kampen för högre studiemedel. Tiotusentals studenter har demonstrerat för högre studiemedel.

Clartés kongress har i självkritisk anda diskuterat och värderat vårt arbete under de senaste åren. Som en av våra största svagheter ser vi nedvärderingen av utbildningskampen, som resulterat i att förbundet alltför sent uppmärksammat krisens verkningar inom utbildningen. Under kommande kongressperiod ställs därför uppgiften att korrigera dessa brister.

Clartés kongress ägnade också stor uppmärksamhet åt att diskutera världsläget och försvaret av Sveriges nationella oberoende.

LÄNGE LEVE VÄNSKAPEN MELLAN NORGES KOMMUNISTISKA STUDENTFÖRBUND OCH SVENSKA CLARTEFÖRBUNDET

JÓN SVEINBJØRN
JÓNSSON

KRIG

Sånn blei jeg kjent med krigen:
Den var som i bladene
der sersjant Marvel og kaptein Disney
stormer tolv nazi-reir
med en sten gun parat og
kjeften full av usikra granater.
Og etterpå, med brystet fullt av
medaljer, planla de nye raid
i bladkrigen.
Krigen var som i bladene.

Krigen var som i NRK.
Redigert for fordøyelse og gys.
I dress, i smil og i farger —
med innslag av håp om snarlig løsning,
ønske om fred, Helsinki og fredspris
flimrende hit og dit.
Krigen var som i NRK.

Og historiebøkene,
krigen var som i historiebøkene.
Enig, tro,
med binders og Slottsparken som
potetåker knuste Milorg og Haakon 7
naziveldet.
Ei regjering i London og Partisanbrevet
frelste Norge. I historiebøker finnes ingen
motsetninger:

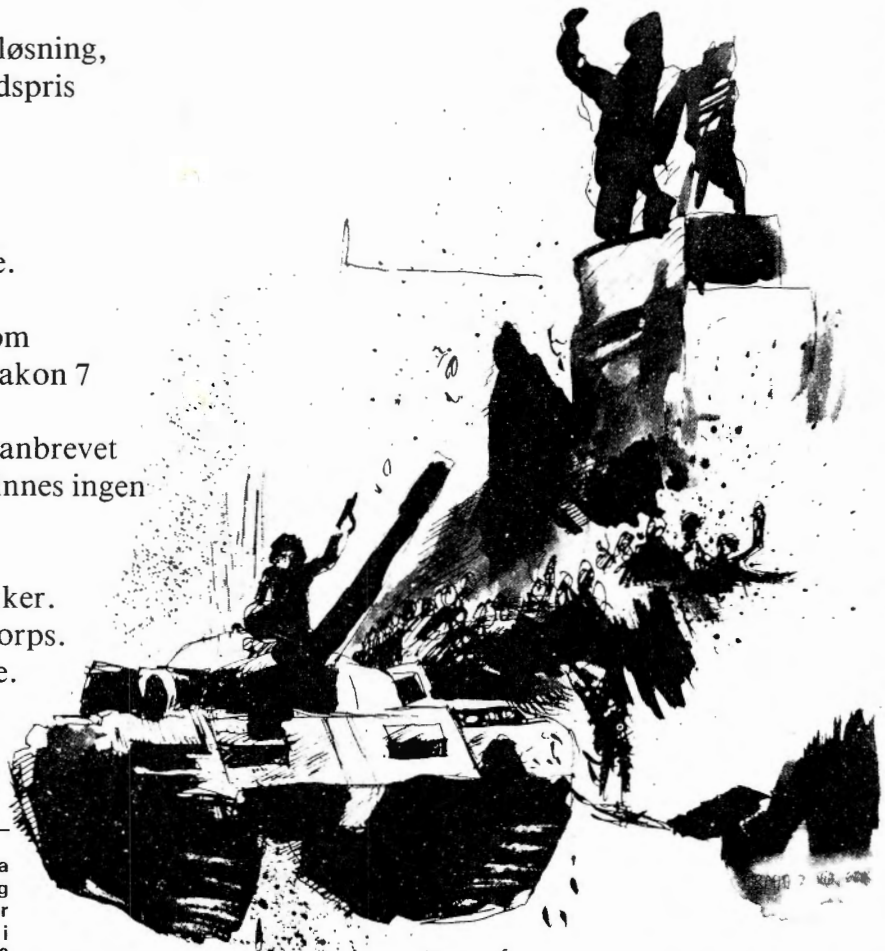
Ingen tomme karabiner.

Ingen bortkomne sluttstykker.

Ikke et sveikefullt offiserskorps.

Krigen var som i historiebøkene.

Krigen blei lurt ut bakveien
— uten skam er den stukket
unna i en mørk krok.
Trøstig leste jeg alt dette om krigen.
På denne måten fikk jeg og en
utdannelse
man sa seg fornøyd med.

Dette diktet og illustrasjonen er hentet fra
Jón Sveinbjörn Jónssons nye diktsamling
«Historier i Oktober» (Gyldendal). Dette er
hans tredje diktsamling. Han debuterte i
1973 med diktheftet «Manus», og i 1976
kom «Høstbok».

RENS DIN
SJEL -
ABONNER PÅ
"HVA MÅ GJØRES"

HVA MÅ GJØRES

Utgitt av Norges Kommunistiske Studentforbund

ADRESSE: Postboks 2072 Grünerløkka, Oslo 5